ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 8 ވަނަ ބައްދަލުވުން

15 ޖުލައި 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖީ އިމާރާތް (ކޮމިޓީ ރޫމް ނަންބަރު 11)

ފެށުނު ގަޑި: 11:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު، ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ. ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 8 ވަނަ ބައްދަލުވުން ފެށީ. މި ވަގުތު ބައްދަލުވުމަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަބީބުއްސަލާމް މުޙައްމަދު، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް، ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ދާއޫދު، ވެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް، ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢާސިމް ނަޝީދު، އިސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޝަފީޢު، ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރު، ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޝީޒު، ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސާރާ ނަޢީމް އަދި އަޅުގަނޑު ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު. މިއަދު އެޖެންޑާގައި، އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާގައި މި އޮތީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނުގެ ދަށުން އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުމަށް އެ މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ސެކްރެޓޭރިއޭޓަށް ދަންނަވައިލާނަން މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނަށް މި ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެންނެވުމަށް ދަންނަވައިލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓުނު) އާދެ! މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން މުބާރިކް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނާ ގުޅިވަޑައިގެންފި. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެޖެންޑާގައި މި އޮތީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނުގެ ދަށުން އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުމަށް އެ މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރުން. މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯ އެޑިޔުކޭޝަން ޑރ. އަޙްމަދު މުޙައްމަދު، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އިބްރާހީމް އާސިފް ރަޝީދު، އެޑިޔުކޭޝަން ޑިވެލޮޕްމަންޓް އޮފިސަރ މުރާދު، އެޑިޔުކޭޝަން ޑިވެލޮޕްމަންޓް އޮފިސަރ މާޖިދާ އިބްރާހީމް. އެޑިޔުކޭޝަން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޗީފް މަރުކަޒް އިސްނީގެ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ތި ބޭފުޅުންނާ މި ބައްދަލުކުރަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކާ، އެއީ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން މަޝްވަރާކޮށްލުމަށް. މިގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކެއް ދިރާސާކޮށް ބަލައިލިއިރުގައި 9 ގަވާއިދެއް ހުންނަނީ އުޅޭތީ. އޭގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިފައި އޮތް 2 ގަވާއިދެއްގައި ފުރުޞަތު އޮތްކަމަށާއި، އެއް ގަވާއިދެއް އަދި ނުހިމެނޭ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން ފުރުޞަތު މި އޮތް ގަވާއިދުގެ ފުރުޞަތު އިނގޭތޯ. ބައިލެވުމު ނިޒާމު ފެންވަރު ކަރަވަރުކުރުމުގެ ގަވާއިދު. ގަވާއިދު ނަންބަރު 2023/R-153. އަޅުގަނޑު މި ކޮމިޓީއަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް ދަންނަވައިލާނަން. ބައިލެވުމުގެ ގާނޫނުގެ 40 ވަނަ މާއްދާގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ

ސްކޫލްތަކުގައި ތަޢުލީމުދޭ ތަންތަން ހިނގަނީ މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށްތޯ ބަލާނެ އިދާރާތަކެއް ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެ ކަމަށް. އަދި އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި މިނިސްޓްރީން އަންގާ އެންގުންތަކަށް ޢަމަލުކުރަމުން ނުދާ ނަމަ އެޅޭނެ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެ ގަވާއިދުގައި ހިމަނަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިރު، އެ މާއްދާގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާފައިވާ ތަޢުލީމީ ނިޒާމުގެ ފެންވަރު ކަށަވަރުކުރުމުގެ ގަވާއިދު، ގަވާއިދުގައި ތަޢުލީމުގެ ގާނޫނުގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކެއް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވެއެވެ. އެހެންވީމާ، މި ކަމަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް އަޅުގަނޑު އެޑިއުކޭޝަން މިނިސްޓްރީއަށް ފުރުޞަތު އަރުވައިލާނަން. ދެން ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް ނަމާއި މަގާމާ ވިދާޅުވުމައި ފުރުޞަތު ދެއްވުން އެދެން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ރެކޯޑުކުރުމުގައި ހަރުދަނާކަމާއި ޗާކައި އެހެންވީމަ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނަށް.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޑިއުކޭޝަން އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު އަޙްމަދު މުޙައްމަދު، ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރ، މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން. ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި މުޤައްރިރު މި ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާއަށް ބަލާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ގަވާއިދުގެ ދަށުގައި، ރާއްޖޭގައި ސަރުކާރުގެ ސްކޫލްތަކާއި އަދި އަމިއްލަ ތަންތަން ވެސް ހިމެނިގެންދާ ގޮތަށް ގޮތަކަށް މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވައިލި ގަވާއިދު 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ދަށުގައި އާދެ ގެޒެޓުކުރެވިގެން ދިޔައިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގަބޫލުކުރެވޭ ރާއްޖޭގައި ސްކޫލްތަކުގެ ދަށުގައި ދިމާވާ ކަންތައްތަކުގައި އާންމުކޮށްގައި މި ދެކޭނީ އެ ބަޔަކުގައި އުޅޭ މުދައްރިސުންނާއި ނުވަތަ މުވައްޒަފުން. އެ ބޭފުޅުންނާ ދިމާވާ ކަންކަމުގައި ގާތުން ވަރަށް ސަޕޯޓް ދިމާވާ އުނދަގޫ ކަންކަމެއްގައި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން އެބަ އޮވޭ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރު ސްކޫލްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ހުރިހާ މުވައްޒަފުން އެ ބޭފުޅުންގެ ދިމާވާ މިހެން، ދެންމެ މި ފާހަގަކުރެއްވި ކަންކަމެއް ފަދަ ކަންކަމެއްގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭނީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން ކަމަށް ވާތީ، މިގެ ތެރެއިން އެ ބައި ނުހިމަނައި މި އޮތީ ދެއްކޭ. އާދޭ އިތުރަށް ދެން އަދިއްޗާ ބަލަބަލަން ވެސް މިގެ ތެރެއިން ފެނިގެންދާ އިރު ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ އުނދަގޫތަކެއް ހުރިކަމަށް އެބަ ވެސް ގަބޫލުކުރެވޭ އަދި އިތުރަށް އާޗީ އެޕީއާ އެއްޗެއް ވެސް ބަލައިގަނޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ހުރިގޮތާ އެއްކޮށް މި ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި މި ފުރަގަސްކުރެވިފައި، އެ ޢަމަލުކުރަމުން ނުދާ ނަމަ އެޅޭނެ ބައެއްކަހަލަ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ބައިތަކުގެ ކޮންމެވެސް ބައިތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ އެ މަދުކަން.

އެހެންވީމާ، ކުރިއަށް އޮތްތާނގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ގަވާއިދުތަކަށް ގެނަސް އިސްލާހުތަކުގެ ތެރޭގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ބައެއްކަހަލަ ކަންތައްތައް އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އޭގައި ލީގަލް އޮޕީނިއަނާއި، އޭ.ޖީ އޮފީހުގެ އިތުރު މަޝްވަރާ ވެސް ބޭނުންވާނެ. މިސާލަކަށް ޤުރުއާން ކުށެއްގައި ނުވަތަ ޙަދީޘް ކުރާނުގައި ރިޢާޔަތްކުރާ ތަންތަނުގައި ތިއްބެވި ދުވަސްޖެހުނު ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނުގެ ފަރާތުން ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް ސާފުކޮށް އެހެން ގަވާއިދުތަކާއި ގާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން ވެސް އެބަހުރި ސްކޫލްތަކުގައި ދަރިވަރުންނަށް ވިޔަސް ޖިސްމާނީ ގޯނާއެއް ނުވަތަ ޖިންސީ ގޯނާއެއް ކޮށްފި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެ ފަރާތްތަކަށް އެޅޭނެ ފިޔަވަޅުތައް ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްދީފައި އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ސުލޫކީ ކަންތައްތަކަށް ވެސް އަޅާނެ. ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދާއި އަދި އެހެން ދިމާގައި އާންމު އިޖުތިމާޢީ މީޑިއާ ހުރި އަދި ކޮމެންޓުދިނުމުގެ ބަޔާންކޮށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން ވެސް އެކަން ފަރާތްތަކާ ދެމެދުގައި އަނެއްކާ ފިޔަވަޅުއަޅާ ހަދަން އެހެން ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރޭގައި ކަންތައްތައް ހުށަހަޅާ އަޅުގަނޑުމެން މި ރަޖިސްޓްރީކޮށްގެން މި ހިންގާ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނާ ދިމާވާގައި ކަންތައްތަކާ ގުޅޭތީ މި ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ހުރިކަމަށް ވެސް މި ގަވާއިދު އެކުލަވާލެވިފައިވާނެ ގޮތަށް ބަލައި، ބަދަލުތަކެއް ގެނެވިދާނެ. އަދި ހަމަ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާ ކަންތައްތައް ރަގަޅުގޮތެއްގައި ބަލައި ދެން އެހެން ކަހަލަ ކަންކަމަށް ބަލާ އިރު ރަޖިސްޓްރީކޮށްގެން ހިނގާ ކުދިންނަށް ކިޔަވައިދޭ މަރުކަޒުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ވެސް. އެ ތަންތަނުގައި ދަރިވަރުންގެ ސަލާމަތާއި ހިމާޔަތް ކަށަވަރުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގަވާއިދުތައް ވެސް ކުރިއަށް ގެނައުމުގެ ބޭނުން ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ކޮންސެޕްޓްގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަވާއިދުތަކުގައި މިވަނީ ހުރިހާ ކަމެއް ގޮތަށް ބަލާފައި. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީން ދީފައިވާ ބަދަލުތައް ވެސް ހިމަނައިގެން އަދި އެ ބަދަލުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދާއި ރަޖިސްޓްރީކޮށްގެން ހިނގާ ތަންތަނުގައި ވެސް ދަރިވަރުންގެ ސަލާމަތާ ގުޅޭ ގަވާއިދު ފާސްކުރަން ޖެހޭނެ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވަނަ، އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން ތިންވަނަ ޤަވާޢިދަކީ އިސްޓޭޓް. ދެވަނަ ކަމަކަށް ޤަވާޢިދުތެރޭގައި މި ވަނީ މުދައްރިސުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑާ ގުޅޭ އުސޫލު، އުސޫލު ނަންބަރު 2023/G-20. އަޅުގަނޑު ހިތައިފާނަން ކޮމިޓީއަށް ޤަވާޢިދުތަކާބެހޭ ކަންތައް. ތަފްޞީލު ގެނެވުނު 28 ވަނަ މާއްދާގައި

ބާރުންކޮށްފައިވަނީ މުދައްރިސުންނާއި ސްކޫލުގެ އެހެނިހެން މުވައްޒަފުންގެ ސުލޫކު ގަވާއިދުގައި އެކުލަވައިލަންޖެހޭނެ ކަމަށް. ނަމަވެސް، މިނިސްޓްރީން އެކުލަވައިލާފައިވަނީ މުދައްރިސުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑާއި ގުޅޭ އުސޫލެވެ. އަދި އެކުލަވައިލާފައިވާ އުސޫލުގައި ސްކޫލުގެ އެހެނިހެން މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ކަންކަން ހިމެނިފައިނުވެއެވެ. އަދި ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބާރުންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވާ ހާލަތްތަކުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތެއް މުދައްރިސުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑާ ގުޅޭ އުސޫލުގައި ބާރުންކޮށްފައިނުވެއެވެ. އެހެންވީމާ، އެޑިއުކޭޝަންގެ ފާހަގަކުރުން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޑިއުކޭޝަން އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތުން އެޑިއުކޭޝަން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ސެންޓަރ ޑިރެކްޓަރ.

އެޑިއުކޭޝަން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ސެންޓަރ ޑިރެކްޓަރ މުޙައިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. އަޅުގަނޑު ޝުކުރާ، އީ.ޗީ.ޕީ. އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނާ ގުޅިގެން މި ގަވާއިދުތައް އެކުލަވައިލަމުން ދިރާސާކުރުމުގައި މުދައްރިސުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑާ ގުޅޭ އުސޫލު އެކުލަވައިލި. ދެން އޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނާއި އެކަށައިގެންވާ ޗާޓަރ ކުރުވުން މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތަރައީން މުދައްރިސުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑެއް އެކުލަވައިލި މުދައްރިސުންނަށް ވަކަން ޕްރޮފެޝަނަލް މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ކުރައްވާ ބާރުވުން. އެހެންވީމާ، މުދައްރިސުންގެ ޗެޕްޓަރ ކޮމިޓްމަންޓް ސްޓޭންޑަޑްސް އަޅުގަނޑުމެން އެކުލަވައިލާފައި އޮންނާން. އެހެންވީމާ، އެ ޗެޕްޓަރ ކޮމިޓްމަންޓް ސްޓޭންޑަޑްސް އަޅުގަނޑުމެން އެކުލަވައިލާފައި އޮންނާނީ. އެހެންވީމާ، އެ ޗެޕްޓަރ ކޮމިޓްމަންޓް ސްޓޭންޑަޑްސްތަކުގެ ތެރޭގައި މުދައްރިސުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު މި އަންނަނީ އެކަށައިގެން ސްކޫލުތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރާ އިތުރު އެ ހިފަހައްޓަން ޕްރޮފެޝަނަލް މިންގަނޑުތައް ހާމަކުރެވޭގޮތަށް. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޝްވަރާކުރުމުގައި ވެސް ބާރު ނިންމުމުގައި އިންސާނީ މުދައްރިސުން ފިޔަވައި ސްކޫލުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެހެނިހެން މުވައްޒަފުންނަށް އިތުރު މުވައްޒަފުން. އެ ބާރުވުންތަކަށް ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި އެ ބާރުވުން އަޅަމުންދާކަމަށް ހަމަ އަދި ކޮންމެހެން އެބަ އެއް ސިވިލް ސަރވިސް ގަވާއިދުގައި ހިމެނިފައި ވަކިން ތަފްސީލުކޮށް. އެހެންވީމާ، ޕްރޮފެޝަނަލް އެ ބާރުވުން އިތުރު މަސައްކަތްކުރާ ބާރުވުންނަށް ނުވާނީ އެ ބާރުވުމުގެ ބައި ސުލޫކީ މިންގަނޑު ތެރޭގައި ހިމެނިގައި ނެތީ. އެހެންވީމާ، މުދައްރިސުންނަށް އެއީ ވަކަން ޕްރޮފެޝަނަލް މަސައްކަތުގެ ބާރުވުން ކަމަށް ވާތީ މުދައްރިސުންނަށް ހާއްސަކޮށް، އެއީ ކޮންމެ ދުވަހަކު އެބައި ކުރިންނަށް ޗެލެންޖު، ޕްރޮފެޝަނަލް މުއާމަލާތް މި

މަސައްކަތް ކުރައްވާ ބޭފުޅުން ކަމަށް ވާތީ މުދައްރިސުންގެ ސަޕްލީ މިންގަނޑާއި ހާއްސަކޮށް އުނދަގޫވައިލެވޭނީ. ބޭނުކިއު.

ރިޕޯސަޓިން ވާހަކަދެއްކުން:

އަޅުގަނޑުމެންނަށް 3 ކަމެއް ފާހަގަކުރެވިފައި ވޭ. 3 ވަނަ ކަންތައްތަކަށް ދިއުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. މިހާރު އަސްލު މިވާގޮތަކީ ގޮތުންގަޔާ ކަސްޓެއްލިގެން އެބަ ބުނޭ މުދައްރިސުންނާއި ސްކޫލުގެ އޮނިގަނޑު މުވައްޒަފުންގެ ސުޕްލީ ގަވާއިދުގައި ޓްރީޓްކުރަން ވާހަކަ. ދެން މުދައްރިސުންނަކީ ވެސް ހަމަ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން. ދެން އޮނިގަނޑު ކަމަށް ވަނީ ސިވިލް ސަރވިސް ގަވާއިދުގައި އެކަން ރަނގަޅަށް އޮތް ކަމަށް ވަނީ ވެސް ދީ ބޭފުޅުން ހައްދަވާ؛ މިހާރު ގޮތުންދާ އެބަ ސަލާމަތް ބޭނޭ. އެހެން ކަމަށް ވަނީ އެޑިއުކޭޝަން ރިސޯސްޓީޗަރުން، ބަންޑާރަ ނައިބު ޓީޗަރުން ރިސޯސްޓީޗަރުންގެ ގޮތުގައި އެހެން ބަދަލުވެ ގެންނަން ކަންކަމުގެ ޖެހޭނީ. އެއީ ގޮތުންދައި ހަމަ ސަޕޯޓްސްޓާފް އެ ބޭނުނީ މުދައްރިސުންނާއި އެ ޓީޗަރުން ދިއައިރުގައި މަސައްކަތް؛ އެހެންވީމާ، ކޮންމެ ގޮތަކުން ފިޔަވަޅު ފޯރުކޮށް ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރަން އެބޭފުޅުން ކޮމިޓީގެ ފާހަގަކުރެވުނު އިންގިލާބު. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލާފައިވާ ކަމަކީ، ބޮޑެތި ގޮތުގެ ގަވާއިދު އަދި މި ބޭފުޅުންނަކަށް ހަދައި ގެޖެޓް ނުކުރެވޭ. ދެން ޖަވާބުދާރީވުމައި ވެސް އެބަ އޮތް މި ކޮމިޓީއަށް. އެއީ ތަޢުލީމާ ބެހޭ ގުޅުންހުރި ބަދަލެއް އަންނާނީ އެ ގަވާއިދު އަދި ގެޖެޓްކުރުމަށް މި އޮތީއޭ. ދެން މިގޮތަށް އަސްލު ވެސް ގުޅުންހުރި ކަންތައްތަކަށް އިސްލާހު އަންނަނީ ކަމަށް ބަލައި މި ގަވާއިދު ގެޖެޓުކުރުން ތިބެން އެއީ އެހެން ގޮތެއް ކަމަށް ވެސް، ޖޫރީ މި ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުން މިހާރު ހުރީ ކިޔަނުއްތޯ މިކަމުގައި ބަލާލައި. އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ ގުޅުންހުރި އިސްލާހު އަންނަން ފަރާތަކަށް ދޫކޮށް ނަގައިފާނުން. އެކަމަކު ގުޅުންއެގައި ބޭނުން މުއްދަތުތައް އެގާތެއް ހަދާނީ އެ ގަވާއިދުތަކަށް ހަދައި ގެޖެޓުކުރުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރަން މިއީ ފެހިތޮއްޓަކަށް މަސައްކަތް ކޮންމެހެން ލާޒިމުކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް ވެސް މި ބޭފުޅުންގެ ބަޔާން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވާ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޕޯޓްސް ފިޓްނަސް އެންޑް ޔޫތު އެމްޕަވަރމަންޓް ގަވާއިދު މުރާޖަޢާ ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ! ސަޕްލައިއްޔާ ޓީޗިންގ ސްޕެޝަލިސްޓް އެރި މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ، ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ބެހޭގޮތުން ވަރަށް ދިގު މުއްދަތަކަށް ހިނގަމުން އަންނަ

ކަންތައްތަކާއި މިއީ. ރާއްޖޭގެ މަޖިލިސް ޤަވާއިދުގެ ނިޒާމަށް މިދަނީ 100 އަހަރު ފުރުމާ ދިމާއަށް ދަތުރުކުރަމުން. މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ގިނަ، އެކި ދުވަސްވަރުތަކުގެ ތެރޭގައި އެކިކަހަލަ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާއި ކަންތައްތައް ލިޔުމާ ތަޢާރަފުކުރެވިގެން މަޖިލިސް ޤަވާއިދު ހިނގަމުން މި އަންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤަވާއިދުގެ ގޮތުގައި މި އަދި ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް މިހެން ތަރުތީބުވާ ހިނގަމުންދިޔަތާ އެތައް ޒަމާންތަކާއި ޤަރުނު އެންމެ ޤަރުނު މި އަދި ގޮތުން މި އޮތީ ދައުރު. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ޤަވާއިދުގެ އާންމު ގަވާއިދުގައި ފާހަގަކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު ހަމަ މި ކަންތައްތަކަކީ މިހާރު ވެސް ސިސްޓަމުގެ ތެރޭގައި އެސްޓަބްލިޝްވެފައި ހުރި ކަންތައްތައް. މިސާލަކަށް ސަރުކާރުގެ ސްޓޭޓްމަންޓް ރަޖިސްޓްރޭޝަން ހިންގުމާއި، މި ކަންތައްތަކަށް ހަމަ މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކުރިއަށް މުސްތަޤްބަލުގައި ވެސް އަޅާލާވެސް ހަމަ ސަރުކާރުގެ މިހާރު ސްޓޭޓްމަންޓް ވެސް ހަމަ ހުޅުވުމުންދާގޮތަކަށް އެ ތަންތަން ރަޖިސްޓްރޭޝަން އަދި އެ ތަންތަން ސަރުކާރުގެ ސްޓޭޓްމަންޓް ހިންގުމުގެ މި ފުރި ނިޒާމު މި އޮތީ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ތަރުތީބުކޮށްފައި. އަދި ލިޔެކިޔުންތަކާއި އަދި އުސޫލުތަކުގެ ވެސް އިންޓަރނެޓު ވެސް ބޭނުންކުރެވޭ މި ކަންތައްތަކުގެ އެބަހުރި. ހަމަ މިސާލަކަށް މިގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން ޤަވާއިދުގެ ދަށުން މުވައްޒަފުންގެ ޕްރޮފެޝަނަލް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ގޮތް އުސޫލު. މި އުސޫލަކީ ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާތުގައިވާ ލިޔެކިޔުން ބޭނުންކުރަމުން އަންނަތާ 10 ވަރަކަށް އަހަރުވެފައި އޮތް އުސޫލެއް. މިގޮތުން، އެސްޓަބްލިޝްވެފައި ވަރަށް ބައިވަރު އުސޫލުތަކެއް މިހެން ހުއްޓާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވުނު އެއް ކަމަކީ ޤަވާއިދުގެ ފޮތްތަކުގައި އޮޅުމާއި އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހު ގެނެސްދެވޭނެ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކާއި. އެހެންވީމާ، ޤަވާއިދުގެ ގޮތުގައި މިވަގުތު އިސްލާހު ގެނެސް، އަޅުގަނޑުމެން ތިޔަގަނޑު މި ލިޔުން ނިސްބަތްވާ ކޮޅު ގަވާއިދު އަސާސީ ނަޒަރުތަކާ، ޤަވާއިދުގެ ގާނޫނަށް އިސްލާހުކުރުމުގައި ގޮތަކަށް މި ގަވާއިދު ބަދަލުތަކެއް ކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެން ޝައުޤު ކަމަށް ފައިދާއާއި އެކިކަހަލަ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ކަންތައްތަކުގެ ޑޮކިއުމަންޓޭޝަން ބޭނުންކުރަމުން ބޮޑުވެގެން ހިނގައިދާނެ. އޭރުންވާނީ، އަޅުގަނޑުމެން ނިންމި އެއް ނިންމުމަކީ ޤަވާއިދުގެ މި އަދި ގަވާއިދު ލިޔެ ނިންމާފައި ހަމަގައިމު ފިޔަވަޅު މި ގަޑިތަކުގައި ހިސާބުން މިހާރު ބަދަލުކުރަމުން މިގޮތަށް ހުރިހާ އުސޫލުތަކާއި އެބަ ބާކީވެދާނެ. އެ ބާކީވާ ކަހަލަ ހިނގާ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަށް އިސްލާހު ގެނައުމަށް އަލުން މި ދެކެނީ ގަވާއިދު އިސްލާހުކުރުމުގައި އަލުއާ ޑިޕްލޯއިކޮށް. އޭރުންވާނީ، މިކަހަލަ ދެންސޯ ބަދަލުތަކާ ހަމައެކަނި ގަވާއިދު ނުޖެހޭނެ، ބައްދަލުވުންތަކަށް މި ކަންތައްތައް ހިނގާ ގޮތް އިތުރަށް ހިމެނުން ނުވާނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ކުރިއަށްގެންދެވޭ

ބަލައި އެންމެ ފުރަތަމަ ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ ގާނޫނަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތައް ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް ގެނައުމާ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ވަނީ ގާތްގަނޑަކަށް ގާނޫނަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތަކުގެ މަސައްކަތް ހަމަ ގާތްގަނޑަކަށް އެއްކޮށް ނިންމާފައި. އަޅުގަނޑުމެން އިއާދަކުރެއްވިއްޔާ މި މަސް ތެރޭގައި، އެންމެ ލަސްވެގެން މި އަންނަ މަސް ތެރޭގައި ވިއަސް އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުގެ އިސްލާހުތައް އޭ.ޖީ އޮފީހާ އެއްކޮށް މަޝްވަރާކުރުމަށް ހަމަ ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް ވެސް ފޮނުވުމުގެ މަސައްކަތް މިގެންދަނީ ކުރަމުން. އެހެންވީމާ، ހަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވީ އަޅުގަނޑުމެން އެ ސިޓީގެ ޖަވާބުގައި ވެސް އެޑްރެސްކޮށް މި ފާހަގަކުރި އެއް ސަބަބަކީ ގާނޫނަށް އިސްލާހުތައް ނުގެނެސް މި ގެޒެޓްކުރުމަކީ އަސްލުގައި ވަރަށް ކައިރި މުސްތަޤްބަލެއްގައި އަހަރު ދުވަސް ނުވަނީސް ގަވާއިދުތަކާއި ބަދަލުކުރުމަކީ އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު މަސްވަރާކަމެއް ހުރި ގޮތަކަށް ނުވާތީ ހަމަ ގެޒެޓްކުރެވިފައި އެ ގަވާއިދު؛ އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެންމެ ވެސް މި ފާހަގަކުރި ގޮތަށް މިހާރު ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް މިނިސްޓްރީ އާއި އެޖެންސީތަކުގެ ތެރޭގައި އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ސަރކިއުލަރތަކާ ހިއްސާކުރެވި މުދައްރިސުން، މިސާލަކަށް މުދައްރިސުންނާއި، ބެލެނިވެރިންނާއި، ދަރިވަރުންގެ ޖަމާޢަތްތަކާ މިހެންހުރި ކަންތައްތަކާ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ތަފްޞީލުކޮށްފައިހުރި ކަންތައްތައް. އެހެންވީ އެކަން ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންދަނީ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންގެ ތެރޭގައިހުރި މިނިސްޓްރީތަކުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ބަލާބަލަން ފުރިހަމައަށް ހަދާފައިހުރިތޯއާއި އަދި ހަދާފައި ހުރި ގަވާއިދުތަކުގައި އެއްވެސް ތަޢާރުޟުވުމެއް އޮތޯ ބަލައި އެ ކަންތައްތައް ރަނގަޅުކުރުމުގެ މަސައްކަތް. އެހެންވީމާ، އެޖެންޑާގައިވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު 3 ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެ 3 ކަންތައް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ކުރިމަތީގައި އެޖެންޑާގައި އެ ހުށަހަޅައިފި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި ހުޅުވާލަނީ އިއްޒަތްތެރި އެއްވެސް މެންބަރަކު ސުވާލެއް ކުރެއްވުމަށް ބޭނުންފުޅުވާނަމަ އެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު ހުޅުވާލަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި ހުޅުވާލީ ހުޅު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. އަސްލަމް ނަޢީމަށް.

ހުޅު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. މަރުޙަބާ އިންޑަސްޓްރީ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް އެޑިއުކޭޝަނުގެ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އަސްލު، ދެން އެންމެ ފަހުން މުގައްރިރު އެ ކުރެއްވި ސުވާލަށް އެޑިއުކޭޝަނުން ޖަވާބުދެއްވުމުން ވިދާޅުވެއްޖެ ތަޢުލީމުގެ މުޅި ނިޒާމު ދެއްތަ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ބައްޓަންކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރައްވާކަން، ގަވާއިދާއި ޤާނޫނަށް ވެސް ބަދަލުތަކެއް ގެންނެވުމަށް. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އަސްލު މިހާރަކަށް އައިސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަސްލު މި ދުނިޔެއަށް މި އަންނަ ބަދަލުތަކާ އެކު މިހާރުގެ ޒަމާނާ ކުރިންގެ އަދަބު އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު، އަސްލު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެޑިއުކޭޝަން ނިޒާމު ތެރެއަށް ވެސް އެބަ ލާންޖެހޭނެހެން އެހެރަ މުދައްރިސުން ވެސް ދެއްތޯ. ތެދުވެރިކަމާއި، އަމާނަތްތެރިކަމާ، މި ހުރިހާ ރީތި ސިފަތަކެއް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ބައި މުދައްރިސުން ވެސް އެބަ ލާންޖެހޭ ކަންކަމުގެ ތަމްރީނު އަދާކުރޭ. އެހެންވީމާ، މި ޒުވާނުން ކުރިމަތިލާކަން ވިސްނަވާލަދީ އެ ކަމަށް؟ އެ ކަމަށް ހައްލެއް ގެނައުމަށް؟ ސްކޫލު ނިޒާމުތެރެ އަޚްލާޤީ ރަނގަޅު ކުދިންތަކާއި މުޖުތަމަޢުއަށް ނެރުމަށް ހަމަ އެޑިއުކޭޝަން ނިޒާމުގެ ތެރެއިން؟ ދެން ދެވަނަ ސުވާލެއް، ދެވަނަ ސުވާލަކީ ވެސް އެބަ އޮތް. އެއީ މި ޒުވާނުން ހަމަ ގަވާއިދުތަކަށް އެކުލަވައިލާ އިރު ކާރުވަރުކަން އިސްކަންދެވޭތޯ މުދައްރިސުންގެ ޝަހާދަތުގައި އެބަހުރޭ ދެއްތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައެކަން ވެސް އާދޭ. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނާ ވަރަށް ގާތުން މަސައްކަތްކޮށްދެނީ އެ ބޭފުޅުންގެ ޝަރުތުތަކާއި ވެސް އާދޭ. މިސާލަކަށް އިސްކޫލުގައި ވަރަށް ބައިވަރު މަސައްކަތްކުރޭ. އެކަމަކު އެކަށީގެންވާ އުޖޫރައެއް ނުލިބޭ. މި ކަހަލަ ކަންތައްތަކަށް ވެސް އަލިއަޅުވައިލެވިގެންނާ އެ ސިޔާސަތު ފުރިހަމަކުރެވޭނެތޯ އިނގޭ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޑިއުކޭޝަން އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރަތަމަ ސުވާލަށް ދަންނަވައިލަން އެއީ ރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމީ މަންހަޖު އެކުލަވައިލެވިފައި އޮތް އިރު ތަޢުލީމީ މަންހަޖުގެ އަސާސީ ހަމަ މި ފާހަގަކުރައްވާ ބައިވެރި ހަމަ ހިމަނުއްވާފައި. ކޯސްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސްލާމްގެ މާއްދާގެ މުޅި މުގައްރަރަށް ބަލާއިރު މަންހަޖު އެކުލެވިފައި މި އޮންނަނީ މަންހަޖުގެ ތެރޭގައި ހިމަނަންޖެހޭ ބައިތައް އެކި މާއްދާތަކުގެ ތެރޭގައި އިންޓަގްރޭޓްކޮށްގެން ގޮތަށް އަދި އެކި އުމުރުފުރާތަކުގައި އެހެން ހުރި ކަންތައްތައް އިތުރަށް ޑިވެލޮޕްކުރުމުން ގެންދަވާ ކަހަލަ ސިޓިޒަންޝިޕްގެ މުޢާމަލާތުގެ ވެސް ތަރުބިއްޔަތެއް. އެއަށް ބަލާ އިރު ތަރުބިއްޔަތާއި އަޚްލާޤީތަކާއި،

މިހެން ހުރި ރިވެތި އުތަމް ސިފަތަކާއި، މިހެން ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސްލާމް މާއްދާއަން ބޮޑުކަމުގައި ވިޔަސް އަދި އުނދަގޫ ޙާލަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ވެސް އެބަހުރި ހަމަ އިންސާފުވެރިކަމުގެ މަންހަޖުގެ ތެރޭގައި މި ބައިވަރު ހިމެނިފައި. އަޅުގަނޑުމެން އިލްތިމާސް ކުރަން މި ޤާނޫނީ ކަމަކީ، ހަމަ މި ބައިވަރު ޚިޔާލުފާޅުކުރުމާއި އަދި ޚިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ ވައްޓަފާޅީގެ ތެރެއިން ގެންނަވާ ބަދަލުތަކުގެ ތެރެއިންނާއި އަދި ޚިޔާލުފާޅުކުރެވޭން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ކުރިންގެ ހިތައިގައި މި އިންސާފުކުރުވުން އިމުގެ ގޮތަކަށް ވިސްނުން. ބައެއް ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެން މި ކަމާ ސިޔާސީ އެޑިޓޯރިއަލް ބައިވެރިވުމަކީ އިތުރު ހަރުދަނާކަމުގެ ތެރޭގައި ވެސް ހިމެނިފައި ހަމަ ހުންނަ ކަންތައްތައް. ކޮލެޖު ވިޔަސް ސްކޫލު މި ކަހަލަ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ކުރިން ޑިސިޕްލިންކުރާއި ކުރިންގެ އަދުލުވެރި ސިފަތަކާއި މި ކަހަލަ ކަންތައްތައް އެބަ ހުންނަނީ. ކޮންމެ ދުވަހަކު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އިންސާފުވެރިކަމާއި ހަމަހަމަކަމާއި ކުރިއަށްދާ މަސައްކަތްތަކުގައި ވެސް ޝާމިލުވެގެން ސިފަތައް އިންސާފު ކުރިންގެ ހިތައިގައި އަދަބުގެ ރޫޙުގައި ކުރިއަށް ގެންދާ މަސައްކަތްކުރަން. މިހާރު ވެސް ކުރިއަށްދިޔުމުގެ ތެރޭގައި އެ ބައިވަރު ހަމަ ހުރި ވާހަކަ ދަންނަވައިލަން. ދެވަނަ ކަމަކީ އަޅުގަނޑު ޝަރަފުވެރިވަން ބޭނުންވޭ، ދެވަނަ ސުވާލު މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގައި މި ދާއިރާގެ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން އަލި ދަރިކޮޅުން އަހަރު ސަޕޯޓުކުރާއިރު މިހެން ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ދިރާސާ. އަޅުގަނޑު ބޮޑުތިލަކުރުމުގެ ތަޢާރަފް ދީފައިވާ ހުށަހެޅުމާއި އަދި ބިލު ހުށަހަޅުއްވާ އެއް ފަރާތަކީ ވެސް ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން. ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅާއި ގުޅިގެން ޤާނޫނުގެ ބައިތަކާ ގުޅިގެން ހިނގާ ބަހުސްތަކުގައި ދެ ފަރާތުން މުހިއްމު ނުކުތާތަކެއް ފާހަގަކުރެއްވި. އަޅުގަނޑު ކަމަކަށް ޤަބޫލުކުރާ ކަމަކީ، ހަމަ މި ބޮޑެތި މުއައްސަސާތަކުގެ ސިފަތައް ހަމަޖެހުމާއި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް. ކޮމިޓީން ތަޢާރަފްކުރާ ބިލުގައި މި ސިފަކުރާ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކެއް ހިމެނުން. ސިޔާސީ ކުރިން ބަޖެޓުގެ ބަދަލުތައް ހިމަނާފައި ވާހަކަ ދައްކާފައި ވަނީ ޤަވާޢިދު ބަދަލުކުރުމަށް. އަދި ޤާނޫނުގެ ހަމަ ބަދަލެއް ގެނައުމަށް ކަމަށް ކުރިމަތިލާ ވާހަކަ ތަކުރާރުކޮށް ވަނީ މި ބިލުގެ އިސްލާހުތަކާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައި. ކޮމިޓީގައި ހިމެނޭ ރުކުން ހިމެނިފައިވާ 30 ދުވަހާއި 35 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކުރިއަށްދާ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، މި ގޮތަށް ބިލުގެ ހިސާބުން ތެރޭގައި ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ފުރުޞަތު ވެސް އަދި ދުސްތޫރީ ގޮތުން ވެސް މިހެން ރުހުން ދެވިގެން ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން ހަމަ ރުހުން ދިނުމުގެ ފަރާތްތަކާއި ސަލާމަތުގެ ނުކުތާތައް ވެސް ކޮމިޓީގައި ޤާނޫނީގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމަށް. ހުށަހެޅި ވެސް ބަހުސްވާ ތިމަންނާ؟ އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ވާހަކަ ދެއްކެވި މި ބާރަކަށް ރަނގަޅު ސަޕޯޓުކުރަން، އަޅުގަނޑު ހިތަށް ވާހަކަ އޮތީ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ބިލުގެ ހިސާބުން މި ކަމަށް ދެން އެހެން ބައްދަލުވުން، ކޮމިޓީގައި ވެސް މި ޤާނޫނުގައި މި ވާހަކަ ދެއްކެވި ގޮތަށް ވެސް. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ކަންތައްތަކުގެ މިގޮތަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތަށް ރުހުން. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ގޮތަކަށް ތާއީދުކުރަން

ބޭނުންވާ ކަމަށް، މުދައްރިސުންގެ މަސައްކަތުގެ ލޯޑް ކުޑަކުރުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބައެއް ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް ކުރަމުން މި ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ގަބޫލުކުރާ އެއް ކަމެއް އެއީ ހަފްތާގެ 7 ދުވަހު މުދައްރިސުން ނިކުމެ އެ މަސައްކަތްކުރާ ކުރުމަށް ނިމުމެއް އަންނަންޖެހޭކަން. އެހެންވެ އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުގެ ތެރެއިން، ކުރިޔަށް ވެސް، ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ކުރިޔަށް ވެސް ހުކުރު ދުވަހަކީ ބަންދު ދުވަހެއް ނޫންކަމެއް. ރަނގަޅު، ހުކުރު ދުވަސް އޮންނަނީ ކަށަވަރުކޮށްގެން ރަސްމީކޮށްލައިން ފާހަގަކުރެވުނު. އެހެންނަމަވެސް، ސްކޫލުތަކުގައި ހިނގާ ތަފާތު ހަރަކާތްތަކާއި، ސްކޫލުތަކުގައި ތިއްބަވާ ވެރިންނާއި ސްކޫލުތަކުގެ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން ކަމެއް ހަރަކާތްތައް ރާވައިގެ ކަމަށް ވަންޏާ ޓީޗަރުން ނިކުންނަން މަޖުބޫރު، ދެއްތޯ؟ ނިކުންނަންޖެހޭ ހާލަތެއް އޮންނަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރި ކަމަށް، ހުކުރު ދުވަހަކީ ބަދަލު ވާނަމައި ބަންދު ދުވަހަކަށް ހެދުމަށް ބަލައި އެއްކޮށް ހިފައިހެއްޓި. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ ސްކޫލުތަކުގެ ޕްރިންސިޕަލުންނަށް ވެސް އެއްވެސް ބަދަލަކަށް ޓީޗަރަކު ހުކުރު ދުވަހަކު އެއްވެސް ކަމަކަށް ނުދެވޭނެ ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ ޓީޗަރުންގެ އިތުރުގަޑީގައި، އިތުރުގަޑީގެ އުޖޫރަ މި އަންނަނީ އިތުރުގަޑީގައި މަސައްކަތްކޮށްގެން ދެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން މި ޖާގަ ކަމަށް މުދައްރިސުންގެ މަސައްކަތްތަކާއި ވެސް މަސައްކަތުގެ ވަގުތުތަކުގެ ތެރެއަށް ފުއްދާން ނިޒާމެއް ވިހާވެސް ބޭނުން މި ކުރުމަށް ބަލައި ކުރަން ޖާގަ މަސައްކަތް. ދޭން މިގޮތަށް ދަތިތަކެއް ހުންނާނެ. ޓެކްނިކަލް ކަންކަން. މާލީ ނިޒާމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރި ގޮތަށް ވަރަށް ދުވަސްވީ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ތަރުތީބުކުރަންޖެހިފައި އޮތް ނިޒާމެއް. އެހެންވީމާ، މި ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރުމަށް ދުވަސް ހިފަހައްޓައިލުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެގޭ ޝަކުވާ ބައެއް ފަހަރު އެކަހަލަ ސްކޫލުތަކަށް ހަރަކާތްތައް ރާވަން ބަލާ އިރު ހުކުރު ދުވަސް ނުކުމެ ދޭން ރާވާނީ ހާލަތްތައް ވެސް ބަލައި ވަރަކަށް ސުވާލު އުފައްދާ ހިސާބަށް ގެންގޮސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ޖެހެނީ މަސައްކަތުގެ ވަގުތުތަކުގެ ތެރެއަށް މި މަސައްކަތްތަކުގެ ފަޔާން މިގޮތަށް ގެނައުމަށް ޖާގަ ދޫކުރުން. އެއީ މި އަންނަ ސަރުކާރުތަކުން ވެސް ކަންތަކުވެސް ވަރުއެއްގެ ހަރުދަނާކުރުމަށް ލިބިދާނެ ކަމަށް ދާނީ ފާހަގަކުރަމުން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިތުރު އެއްވެސް މެންބަރެއް، އަދި ފުރުޞަތެއް، އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިނީ މުބާރަކަށް.

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސޭނީ މުބާރިކް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. މަޝްރޫޢާ އެޑިޔުކޭޝަނުގެ ބިލަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސަޕޯޓްކުރަން ބޭނުން، ފުރަތަމަ ޖަވާބުދެއްވުމުން ސްކޫލް މިނިސްޓަރ ފޯރުކޮށްދެއްވި ފުރަތަމަ ކުރެއްވި ސްޓާފު، ތަޢުލީމީ ނިޒާމުގެ ފެންވަރު ކަނަވަރުކުރުމުގެ ގަވާއިދު. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މައިގަނޑު މެންބަރުންގެ ތަޢުލީމު އަޅުގަނޑުމެން މި ކަނަވަރުކުރަނީ ގޮތުގައި ޖެހިފައިވާ ގަވާއިދުގެ ހަރުފަތި އޮތީ، އެ ގަވާއިދު ފުރިހަމަކޮށްދެއްވާ ހުރިތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ، އެކަމާ ގުޅޭ ކަންތައްތަކެއް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންގެ ތަޢުލީމު ބަލާ އެއް ކަމެކޭ. ދެން މި ދެންނެވީ ގަވާއިދުގައި އަލިއަޅުވައިލައިވާ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ޚިދުމަތްތައް އެޅުމުގައި އަޅުގަނޑު ވިސް ގަބޫލުކުރަން ސިވިލް ސަރވިސްގެ ތަރައްގީ ކަމަށްވާތީ، ސިވިލް ސަރވިސްގެ އެ ޤާނޫނު އުސޫލުގެ ތަރައްގީ ޚިދުމަތްއެޅުން އެއީ ސިވިލް ސަރވިސް ގަވާއިދާއި، ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުގެ ތަރައްގީ. އެއީ އެއް ހަމަ. އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ބަދަލެއް އަންނަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް. ހެއްސަ ޤާނޫނެއް ލައްޗާއިން އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ވަކި ޚިދުމަތްތަކެއް އެތެރެން ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި އެޑިޝަން މި ޤާނޫނުގައި ބައްޓަން ކުރާނެ ސަރަޙައްދު މިންގަނޑެއްގެ ގޮތް ގަވާއިދުގައި މި ޤާނޫނަށް ބައްޓަންކުރުމުގައި، އުސޫލުތަކެއް އެކަށް ކުރިމަށް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު އެއް ހަމައެކަން ގަބޫލުކުރަން. އުސޫލުގައި، ޤާނޫނުގައި ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭގޮތުން އެ ގަވާއިދުގައި ޤާނޫނުން ދެއްކި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެއީ އެއް ކަމަކާ ގުޅުންހުރި. ދެވަނަ ކަމަކީ ތަޢުލީމީ ނިޒާމުގެ ފެންވަރު ކަނަވަރުކުރުމުގެ ގަވާއިދުއް، މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން މި ދާއިރާ ކަމެއްގެ ޒިންމާދާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީއަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި އެއް ކަމަކަށް މި ޒޮން، އެ މަސައްކަތް ފެންވަރު، އަސާސީ އެންމެ ބޮޑުކަމަކަށް ހަމަޖެހިގެން ނަމަ އެޅުމަށް ޚިދުމަތް. މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ ފުރިހަމަ ވަރު. އެ ސިފަތައް ފެންވަރާއި މައްޗަށްފޯރު މަސައްކަތާ ގުޅޭ އަޅާ ޚިދުމަތްތައް އެ ގަވާއިދުގައި ބައްޓަން ކުރުމުގައި ނުލާ ކަމަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި އޮތް ބޭނުން މި ކުރި ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި. އެހެންވީމާ، މިއާ ގުޅޭ ކޮބައިތޯ ފޯރުކޮށްދޭ ކަމަކީ 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި މި ބައްޓަންކުރާ ހުރިހާކަމެއް؟ ދެން މައިގަނޑު ކޮމިޓީގައި މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ތަފާތު ހަމައަޅުން ގެންގޮސްނުދޭ ނުވަތަ ޤާނޫނު އިސްލާހުކުރުމުގެ ވިސްނުމަކީ؟ ކޮބައިތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޑިޔުކޭޝަން އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ކުރެއްވީ ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު ސުވާލެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އެއް ކަމަކީ، ދެންމެ ތި ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތުންގެ އެ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކުރިފައި އެބަ އޮތް ގަވާއިދުތަކެއް ދެއްތޯ؟ އެއް ގަވާއިދެއް މިހާރުގައި މި ފާހަގަކުރެވިގެން މި ދިޔައީ، ތަޢުލީމުގެ ފުރުޞަތު ކަށަވަރުކުރުމާ ގުޅޭ. އަދި އޭގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފަހުން، ވަރަށް ފަހަކުންނޫން، ސްކޫލްތަކުގައި ކިޔަވައިދޭ އެ ނޫން ތަންތަން ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި ހިންގުމުގެ ގަވާއިދެއް ވެސް އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި ވެސް އެބަ ހުރި ބައެއް ކަހަލަ ކަންތައްތައް ފާހަގަކޮށްފައި. އަދި އޭގެ އިތުރަށް ފަހުން އަޅުގަނޑުމެން ގެޒެޓްކޮށްފައި އޮތް އެއް ގަވާއިދެއް، އެއީ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ސަރުކާރު ސްކޫލުތަކުގައި ފިޔަވައި އެހެނިހެން ސްކޫލުތަކުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި ހިންގުމުގެ ގަވާއިދު ވެސް. އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި ވެސް އެބަ ހުރި އަޅުގަނޑުމެން އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކާ ކަންބޮޑުވުމެއް އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކުން ދެކޮޅުވާ މި ކަންބޮޑުވުމެއް ފާހަގަކޮށްފައި. ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް ފާހަގަކުރަން މިހިރީ އެއްވެސް ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ކަމެއް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އިންސްޓިޓިއުޝަން އެބަޖެހޭ. މި ގޮތުގައި މި ހުރި ބައެއް ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް އެއްވެސް ކަހަލަ ފުރުޞަތެއް އުޅުމާ ނުގުޅޭ، އިތުރަށް ބަލަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ބޮޑުވަމުން ހަމަ ކުރަންޖެހޭ ކަހަލަ ކަމަކަށް ދެކެން. އެކަމަކު ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު ކުރިން މި ފާހަގަކުރި ތަޢުލީމީ ސިޔާސަތުގެ ކަށަވަރުކުރުމުގެ ގަވާއިދުގެ އިތުރުން ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި ކަންތައްތައް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފަށް.

ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރ އަދި އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ ބޭފުޅުން. އަޅުގަނޑު މި ގަވާއިދު، ބައެއް ގަވާއިދުތަކާ ނުގުޅި ހުރި ފަރާތްތަކާއި އަދި ގަވާއިދުތަކާ ގުޅުމެއް، ގާނޫނަކަށް މި ގޮތުން ބަލާއިރު ވާހަކަތަކާއި ދެކޮޅުކުރާއިރުގައި އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ބައެއް ރަށްރަށުގެ ސްކޫލްތަކުން މިހާރު ސްކޫލްތަކުގެ ޕްރިންސިޕަލުން، އެސް.އެމް.ޖީން އަޅުގަނޑާ ހަމައަށް އެބަ ޝަކުވާ ގެނޭ އެ ބޭފުޅުން އެކިއެކި އިސްލާމްދީނުގެ ޓީޗަރުން ކަހަލަ ޖަލްސާތަކަށް ރަށްރަށުގެ މުނިސިޕަލުންގެ ދަރުސްތަކުން ދިނުމަކަށް އިސްލާމިކް މިނިސްޓްރީން

ހުރަސްއަޅުއްވާ ކަމަށް. އެއީ އަޅުގަނޑު ބެލިބެލުމުގައި އެ ކަމާ ބެހޭ ގަވާއިދެއް ހުރިގޮތައި އޮތީ. އެޑިޔުކޭޝަންގެ ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރަށް ވެސް އަދި މިނިސްޓްރީގެ ބޯޑުމެންބަރުން ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ރަނގަޅުގެ ސްޓްރަކްޗަރަކީ ބަޖެޓުގައި ހަމައެކަނި އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓްރީން ހޯދަނުކުރައްވައިގެން ހިނގާ ތަންތަނެއް ނޫން. އެއީ އެ ތަނުގެ އުމްރާނީ ތަރައްޤީއަށް ވެސް އަދި އެ ތަނުގެ އިދާރީ އޮނިގަނޑަށް ވެސް ވަރަށް ބައިވަރު އެހީތައް ޚަރަދުގެ ހަމަ މަޝްރޫޢު ފައިސާކުރިންގެ އިރުޝާދާ އެއްކޮށް ކުރިއަރައިގެން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އެހެން ހުރިގޮތައި އޮތް ގަވާއިދު އުނިކުރުމާ ގުޅޭ މިނިސްޓްރީން އެއްވެސް ވަރަކަށް ވިސްނުންފުޅު ގެންގުޅުއްވަންތޯ؟ އެ ދެން، އަޅުގަނޑު ވެސް އެދެން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ވެސް ތިން ރަށުގައި މި ފަހަރު ވެސް ކުރި މަސައްކަތަށް އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓްރީ ހުރަހަކަށްވި. އަޅުގަނޑު ބޭނުން ގޮތްތަކުގެ ފައިސާވަރިން ގެންގުޅެގެން އެ ސްޓާފުތަކަން ދިމާވެފައި ހުރި ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކަށް ޙައްލު ހޯދަން. އެ މިނިސްޓްރީގައި އެ މާލީ ތަނަވަސްކަން ނެތިވިއްޔާމު އެހެން ގޮތަކަށް ވެސް އެކަން ކުރަން މަޖުބޫރުވާ. އެހެންވީ މި ސުވާލު މި ގޮތަށް މި ދަންނަވައިލީ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނަށް.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޮރ އެޑިޔުކޭޝަން އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް ޝުކުރުއަދާކުރަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ، މިއީ ރަނގަޅު ވާހަކަފުޅެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރިގޮތައި އޮތީ އެއްވެސް ގަވާއިދެއްގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ނުހަނދުވާން ތަމްސީލުކުރައްވާ ނަންނަންކަން ހަމަ މުޅިން ބަދަލުކޮށް ދަންނަވައިލަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި ހިނގާތޯ، ގަވާއިދު ހަމަ ކިޔުއްވައިލެއްވިއްޔާ ނޭނގޭނެ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ސާފުކޮށް އެ ގަވާއިދު، ހަމަ ގޮތެއްގައި ކަނޑައެޅިފައި އެ ގަވާއިދުގައި ހުރި ހުރިހާ އެއްޗެއް ކަމަކަށް ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭތީ ހަމަ މި ދަންނަވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން ގެންދިޔުމަށް ހުރި ބައެއް ކަހަލަ ކަންތައްތަކާ ބަލާ އިރު ހުންނާނެ، ހުށަހަޅާފައިވާ އެބަ މިބާ ބައެއް ފަރާތްތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކުއްލިއަކަށް ޖެހިގެން ސާރވިސް ހުރިން ކަހަލަ މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ތަފާތުތަކެއް، ބަދަލުކުރެވޭ އަދި އެބަ މަސްރަފުތަކުގެ ތެރޭގައި ލިބުނު ބަޖެޓް. ލިބުނު ތެރޭގައި މި ލިބިބާ ބަޖެޓް ވެސް ބައެއް ފަރާތްތަކުން ސްޓާފުންނަށް މި ބައްޔާ ދެމެހެއް ހަރަކާތްތަކެއް ޝަރުތުތަކުގެ ކަހަލަ ކަންތައްތަކުގައި ގެންދާތީ

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ފާހަގަކޮށްލެވުނު ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި ހުންނާނީ އެހެން ހުރި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެޑްރެސްކޮށްފައި. މިވެނިވިފައި ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއްގައި ޝަރުތުވާ ކަހަލަ ޕްރޮޕޯޒަލެއްވެއްޖެއްޔާމު ނުގެންދެވޭނެ ވަރަކަށް، މިހެން ހުރި ކަންތައްތައް ހުންނާނެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލާނީ އެ އުސޫލުގެ ތެރޭގައި ހުންނާނެ، ދައުރުތަކުގެ އަދި ބޮޑުތަކާއި ތަންތަނުގެ އިސްތިސްނާ ވަޒީރުންނާ އިތުރު ގެންގުޅޭނެ ޕްރޮސީޖަރު އެއް ހުއްޓުމާ ބެހޭ. ބަލައި ފަހަރަކު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ސްޓޭޖަކަށް މިހެން އިންވެސްޓިގޭޝަން ދިޔައީ އެބަ މިނިސްޓަރު އޭގެ ދެކެވުނު ކަމަށް ތެރޭގައި ކަނޑައަޅާފައި ވަނީ ކަމަށް ބަލައިގަނެވެން ހުރި ޕްރޮސީޖަރު ބެހޭ ކަނޑައެޅުނުގޮތް ބަލައިލުމުގެ މެންބަރުން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތާއި ވަނަ ބާބު ހުރި ފަރާތަށް ހުށަހެޅުން. އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަރަށް ފަރާތްތަކުން ސިޔާސީ ފޮނުވުމަށް، މިހާރު ފަރާތްތަކަށް އެ ގަވާއިދަށް ނުންނާނެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީ ހަމަ މުޤައްރިރަށް ބަޔާން މި ދަންނަވައިލީ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސަށް.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ނޫން، އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިސްބަތްވާ ސ. އަތޮޅު ތައުލީމީ މަރުކަޒުން ފެށު އަޅުގަނޑު ދެން ފަރާތުގެ ގޮތުން ވިދާޅުވި އެޖެންޑާކުރުން މިނިސްޓަރުގެ ހުށަހަޅާ އެ ބަދަލުތަކުގެ ވަކި ބަދަލުތަކަށް ފެށި ފަރާތްތަކުގެ މަރުޙަލާ ދެން އެދުނީމަ ވެސް ދެން ފަރާތަކުން ވެސް ރިޕޯޓުކުރުމަށް ވާނަ. އެއީ ދެންމެ ސްޓެޕް މިނިސްޓަރު ދެ ފަރާތުގެ ތެރޭގައި ބަދަލުތައް ދާނެ. ވަރަށް ގިނަ އިތުރަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދާއިރާގެ ފުރިހަމަ ވެސް އެ މަސައްކަތް ކުރީ. އެ ކަމަށް ވެސް، އަދި މި އިއްޒަތްތެރި ކޮމިޓީގެ ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީ މެންބަރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ދެކޭގޮތް ވެސް ބަލަހައްޓަވާ އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ދެކޭގޮތް ވެސް އެ ބަލަހައްޓަވާ. ހަމަ ސްޓޭޖުތަކުގެ ޕްރިންސިޕަލް ސްޓޭޖުތަކުގެ މެންބަރުންގެ އަންގަމުންދާނީ. އެ އަޅުގަނޑުމެން އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގައި އެ ފުރުސަތު އޮންނަން ބޭނުންވާނީ ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުމެން އެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ބޭނުމަކު ނޫން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާނީ ފައިސާދިނުން ގެންގުޅުން އެ ތަންތަނަށް ދިޔަވެފައި ހުރި ދަތިތަކެއް، ކޮންޓްރޮލްކުރުމަށް ބައްދަލުކުރަން އެ ބޭނުންވަނީ

ރަނގަޅު މަޝްވަރާއެއް ކިޔައިދޭން. ދެން އެއީ ސިޔާސީ ބޭފުޅުން ކަމަށް މިނިސްޓްރީން ގަބޫލުކުރައްވަންޏާ ސްޓާފް މިނިސްޓަރުން ވަޑައިގެންނެވިއަސް އެއީ ސިޔާސީ ބޭފުޅަކު އެ ވަޑައިގެންނެވީ. އެހެންވީމާ، މަޖުބޫރު މި ވަނީ ރަށްރަށުގެ ސްކޫލްތަކަށް އެޑިއުކޭޝަން މިނިސްޓްރީގެ ނައިބެއް ނޫނީ ސްޓާފް މިނިސްޓަރަކަށް ވެއްޖިއްޔާމު ވަގުތުން ވަގުތަށް ހުއްޓަ ދެއްވާ. އެކަމަކު މި ދެންނެވި ބޭފުޅުން ހަމަ ގެންދިއުމަށް ބަޔަކު ސްކޫލްތަކުގެ ޑިޕާޓްމަންޓުން އެޑިއުކޭޝަން މިނިސްޓްރީއަށް ހުރަހެއްވިއްޔާ މިއަދު ހަމައަށް ހުރީ ރިޖެކްޓްކުރައްވާފައި. އެކަން 100% ޔަގީންކަމާ އެކީ އަންގާތީވެ އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދަންނަވަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޑިއުކޭޝަން އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ޖަވާބު އަރުޒު މި ކުރީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ކުރެއްވި ސުވާލަށް. ސުވާލުގައި ފުރަތަމަ ވެސް ހުށަހެޅި އިރު ފާހަގަކޮށްލެއްވި އަޅުގަނޑުމެން ހަދާފައި އޮތް އެސެސްމަންޓްގައި މިހެން ޕާރަގްރާފްގައި އޮތް ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި މި ދެންނެވި އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނުން ޝަރުތު ފުރިހަމަކުރާނުން އެއްބަސްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އެކުލަވައިލާފައި އޮތް އުސޫލުގެ ބައެއްގައި އެކަމަށް ޝަރުތުތަކެއް ނޫނޭ ވާހަކަ އިނގޭތޯ. އެހެންވީ ހަމަ އެ މައުލޫމާތެއް އެއީ ރަނގަޅު މައުލޫމާތެއް ނޫންވީމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީދަށް.

ގަދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިސްވެރި. ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ކުރަން އޮތް ސުވާލުގެ ފުރަތަމަ ސުވާލުގެ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ރަސްމީކޮށް. މި ވަގުތު ޑީ ބޭފުޅުން އިތުރުކުރެވޭ، އިތުރުކުރެވޭ، މިސާލަކަށް ޚާއްޞަ ދަރިވަރުގެ އިތުރުކުރެވޭއިރު މި ވަގުތު މި ބޭފުޅުން މިނިސްޓްރީން އަމަލުކުރައްވަމުންގެންދަވާ އުސޫލަކީ ޚާއްޞަ ދަރިވަރުގެ އިތުރުކުރެވޭ ހަމަ ނޯމަލް ދަރިވަރުންނާ އެއްގޮތަށް ދޭތޯ؟ އެއީ ކިއްވެގެންތޯއޭ ޚާއްޞަ ދަރިވަރުގެ އިތުރުކުރެވޭ ރަސްމީ ދަރިވަރުކަމުގައި ބަލަހައްޓަވާ އުސޫލުން ބަލަހައްޓަވަނީ؟ އެއީ ޖޭ ކޮމިޝަނުގެ ނިންމުމުގެ ސުވާލެއް. އެހެންވީމާ ކަމާއި

ވަންޏާ އެ ބަދަލުކުރައްވަން މިނިސްޓްރީން މަސައްކަތްކުރައްވާތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ އޮޅީ، ކިޔަވައިދިނުމުން މިހާރު ވެސް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ސިލަބަސްތަކަށް، މިސާލަކަށް ލައިބްރަރީގައި ފޮތް ނުލިބޭތީ އަދަދުތަކުން ވަނީ ފެނޭ. ދެން އަދި އެހެނިހެން ފޮތްތައް ވެސް، ފޮތް ލިބުމުގައި ދަތި ކަންތައްތައް، ދަތި ކަންތައްތަކާއި ހުރިކަން ހަމަގައިމު ވެސް ގޮތް ދަރިވަރުން ނިސްބަތްވާ ސިލަބަސްތަކުގައި އެބަ ހުރި. އެއީ އެކަން އެ ދިމާވާ ސަބަބެއް؛ އެއީ ސިލަބަހެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ބޭނުންގެ މައްޗަށްދާއިރު ބަލައި އެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުގެ ހުރިހާ އެކަން ހިއްސާކޮށްލީ. ދެން ސިލަބަސްތަކުގެ މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ޕްރިންސިޕަލުންނާއި ހަމައެކަނި ކުއްލިއާއި އެޑިއުކޭޝަން ޑިވިޝަން ގޮތުގައި ވެސް މިޓިންގްތަކުގައި، އެގޮތަށް ވެސް މައްސަލަތަކާއި ހުރިހާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކުން މި އަދިވެސް ދަށަށް ގެންގޮސް ކުރުމަށް ކުރެވިދާނެ. ދެން ސިލަބަސްތަކުގެ ދަރިވަރުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ހުރިހާ ކަމެއް އަދި ހުރިހާ ވަސީލަތްތަކާއި ހުރިހާ ޓީޗަރުން ހަމަޖެހިފައި ސިލަބަސްތަކުގައި ކަން. ދެން ކުރިއަށް، އަދި އަޅުގަނޑު އިތުރުކޮށްލާނަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި އޮތް ގަވާއިދު ކުރުމާއިމެދު އޮތް ޓީޗަރުން ސިލަބަސްތަކުގެ އަދި އިންޑިޔާ ދިރާސާކުރުމުގެ ކުރިން، އަޅުގަނޑު އިތުރުކޮށްލާ އެއްޗެއް. ސިލަބަސްތަކުގެ އަދި އިންޑިޔާ ދިރާސާކުރުމުގެ ޝަރުޢީ ދެމެހެއްޓެނިވި، އަދި އިންޑިޔާ ދިރާސާކުރުމުގެ ޝަރުޢީ ދެމެހެއްޓެނިވި ރައްޔިތުންގެ މަޢުލޫމާތު ދެއްކުމަށް ފަދަ ޓީޗަރުން ނޫން ގަވާއިދު ލިޔުމުގެ އޮތީ އިންޖީލް. އެ ލިޔުމުގައި އޮތީ، އެއްޗެހި ދެކޭ ހުރި ހަރަކާތްތަކުގައި، އެހެން ކަންތައްތަކާއި މިނިސްޓްރީން ކަންތައްތަކާ ބާކީވެ. ސިލަބަސްތަކުން އެ ނިންމާފައިވާ ޓީޗަރުން ނޫން ގަވާއިދު ކުރުމާއިމެދު އޮތީ. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑު އެ ކުރުމާއި ޕްރިންސިޕަލް އެބަ އޮތް. އެއްޗެހި، ފަހަރެއްގައި ވަރަށް އެއްޗެހި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބައި މިސްކިތް ކުރުމާއިމެދު ފޮނުވައިލާ ކަމަށް ވަނީ ކަމަށް ވެސް. އެއްޗެހި، ވަރަށް ބޭނުން ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރު އަށް އެދިހުރީ ޝަރަފުވެރި ފުރުޞަތަކަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މިނިސްޓަރު އަށް ސަބްޖެކް ފުރު އެދިހުރީ ޝަރުން އަދިވެސް މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޢިލްމީ ގޮތުން ދެރާ ގޮތް ގޮތުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެން ކުރު ގޮތަކަށް ފާހަގަކޮށްލާނަން. ޢިލްމީ ގޮތުގެ ފަރާތުގެ ދިރާސާ މި ކަންތައްތަކާއި މިނިސްޓަރީ އަށް އެދިހުރީ ޝަރުއަށް ވެސް ކުރަމުން ގެންދަނީ ހަމަ އެ ކޮމިޝަން އަދިކަމަކީ މި ތިބި ޢަދަދުގެ ތަފްޞީލުތަކެއް. ކަންތައްތަކެއް ހުރި ސިޔާސަތުތަކާއި ގުޅިގެން އެ

ސިޓިންގެ ވެސް އަދި ހޮނިހިރު ދުވަހުގެ މަސައްކަތް މި ތަރުތީބުކުރެވިފައި އޮތް ގޮތް ވެސް ޕީ ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލާފައި އޮތް މުސާރަ ދިނުމާއި މި ކަނޑައަޅާ ގޮތް އުސޫލުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ އޮތް ފާހަގަކޮށްލަމި. ކިޔައި ގަޑިއިރުކަމާއި އާންމުގޮތެއްގައި އަދި އެއީ ހަފުތާގެ ކިޔައް ދުވަހަށް ބޭނުންކަމާއި، މި ތަފުސީލުތައް އަޅުގަނޑެން ގަބޫލުކުރަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިތުރަށް ބައިވެރިވެލައްވައިދީ ކަމަށް ފުރުޞަތު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑުސިފަކަން ފާހަގަކޮށްލަނީ ހަމަ އެ އޮތް ގޮތް. ހަމަ އެއާ އެއްގޮތަށް އެ އުސޫލުގެ ތެރެއިން ކުރެވޭނެ މި ދަނީ. އިތުރު ތަފާސީލް ތަޢާރަފާ ތެރޭގައި އަދި ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައި މި މަސައްކަތްކުރާ ބައްދަލުވުންތަކުގެ ވަކި ޚާއްސަ އިތުރު ގޮތްތަކެއް ނުލެވުނުކަމުން. ދަން އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތުތަކުގެ، މުދައްރިސުންނަށް އަދި ސްކޫލުތަކުގެ ލީޑަރޝިޕްތަކަށް މިއީ ޕީ ކޮމިޝަނުން އަންނަ ފުރަތަމަ ވަކިވަކިން ވަ ދިރާސާ މުދައްރިސުން ދެއްކި. ދެން ޕްރިންސިޕަލުންނާއި ދެން މިހެން މި ބައިވެރިން ވަރުގަދަކަމާއި އެކު އަޅުގަނޑުމެންގެ އެބަ ހިމެނޭ ކޮމިޝަނުގެ މިހާރު މި އޮތް އުސޫލުގެ ތެރެއިން މުދައްރިސުން ދެކޮޅުހެދުން، ރިޕޯޓުކުރެވުނު ބަޔަކާއި އަދި ސިވިލް ސަރވިސްގެ އެކުވެރިން މިހާރު ހިމަ ސްޓާފުންނަށް މިއީ މިގެ ތަރުހީބުން އަދި މި ވަކިކޮށް ވަޒީފާގައި ހިއްސާކުރި ބައިވެރިންނަށް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް މި ތަފާތުކޮށްފައި ހުރީ. އެއީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ދެން ހިއްސާކުރި ބައިވެރިންނާ އަދި މި ޕްރޮފެޝަނަލް ބައިވެރިން، ޕީ ކޮމިޝަނުގެ ޕްރޮފެޝަނަލުންގެ ތަރުތީބުކުރެވޭ ވަކިގޮތެއް ދިނަ ބައިވެރިންނާ ދަރިކޮޅުގައި ދެނީ. އެހެންވީމާ، ޕީ ޕްރޮފެޝަނަލުންގައި ހިއްސާކުރި ބައިވެރިންގެ އިތުރު ގޮތް…

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު އިންޖިނިއަރ ޖާބިރާނަށް. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް މުހިންމު ފޯރަމަކަށް ވަރަށް އަވަހަށް ޖެހިގެން ދެންމެ ޖެހިއްޖެ. ހަމަ ޖަހައިފި ޖު ޖެހޭން މިންޖެހުން ވާނީ. މި ކޮމިޓީ ދަތުރުކުރަމުންނަން. އެންމެ ބަނދަރެއް ދެއްތޯ؟ އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން އެގޮތަށް މި ހަދައިލާފައި އިނގޭތޯ. ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ނިންމައިލާފައި އަވަސް ކޮމިޓީ ކޮންފަރެންސް ރޫމަށް އިނގޭތޯ. އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ވަގުތުވެގެން އިނގޭތޯ. (ވަގުތު ގާތުން ކޮމިޓީ ދުރުކުރަމުން) السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުކުރަމުން ރިޕޯޓުން ގެންދަވަމުން އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނަށް ފުރުޞަތު އަރުވައިލަން.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޑިއުކޭޝަން އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދެ ކުރެއްވި ސުވާލުގެ އަދުގަނޑު ދެން ކޮންމެވެސްވަރަކަށް އިތުރުވެގެ ވާހަކައެއް އާދެ އަލިއަޅުވައިލީ. އަދުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، އިތުރު ގަޖެޓް ފައިސާ ދިނުމުގެ ކަންތައްތައް ކުރަމުން މި ގެންދަނީ ޖީ ފްރޭމްވޯކަށް ބަދަލުވެ މުވައްޒަފުންނަން ހަމަ ޖީ ފްރޭމްވޯކުގެ ތެރޭގައި އަދި ޖީ ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅުއްވާފައި ހަމަ މި ހުރި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް. ދެން ޖީ ފްރޭމްވޯކަށް ހިޖުރަކުރުމާ ބެހޭގޮތުން އެބަ ތިއްބެވި ސަރުކާރު ސްޓާފުންނާއި އިދާރީ ސްޓާފުންނާ މުޅިން ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ދައްކާ. އެ ބޭފުޅުންގެ އޯވަރޓައިމުގެ ކަންތައްތައް ވެސް ހަމަ ސިވިލް ސަރވިސްގައި މިހުރި ހަމަ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް. އޭގެ އިތުރު ތަފާތުތަކެއް ނެތްކަން ހަމަ އަދުގަނޑު ހަމަ ފުރިހަމަކޮށްދޭން ބޭނުންވޭ. ވަކި ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި އާގައި ޗީފްޓަރުންނަށްވުރެ ވަކި ގޮތްތަކެއް އޮފީސްތަކެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ޖީ ކޮމިޝަނުން ޖީ ފްރޭމްވޯކަށް ބަދަލުވި ހުރިހާ ސްޓާފްތަކެއްގައި ވެސް ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ އެއްގޮތަށް އެކަން މިދަނީ. ދެން އަދުގަނޑު ހަމަ ފުރިހަމަކޮށްދީފައި ބޭނުން އެނގޭ ކަމަކީ، ދެން އަނެއްހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް ފުރިހަމަކޮށްދެއްވީ، ސިފަ މި ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ ކަމަކަށްވުރެ ބޭނުން ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޒަމާނީ، މިހެން ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ދެން ބައެއް ކަންސަރންސްތައް ލިބޭވަޅައިގެންފައި ހުރިމަ އެ ވާހަކަތައް ކަންނޭނގޭ އެ ފުރަގަސްކުރެވި ދެއްކޭ. އޭގެ އިތުރަށް އަހަރީ ރޮޓޭޝަނާ މި ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އެ ކުރެއްވި ސުވާލަށް އަދުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، މުދައްރިސުންގެ ވެސް އަދި ތަޢުލީމީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ވެސް ހަމަ އަހަރީ ރޮޓޭ ހަމަ ގާނޫނުގައި ވެސް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ޒަމާން އަދުގަނޑުމެން ހަމަ ކަރުމަތީކުރުން އެކަށައަޅާ ދިގު މުއްދަތަކަށް މި އަހަރު ބަދަލުކޮށްލައި އަހަރީ ރޮޓޭޝަނާ ވިޔަސް ހަމަ އެ މިފަދަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި، އެއް އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ދެންނެއް މުއްދަތެއް، 30 ދުވަހުގެ އަހަރީ ރޮޓޭޝަން މި ކަންތައްތައް އަދުގަނޑުމެން ހަމަ އެންޑޮއަރްސްކޮށްލައި ކަނޑައެޅު އެކަށައަޅާ އިތުރު ވެސް މި ދަނީ. ބައެއް ފަހަރު ރޯލްއަދާގެ ދެކެވޭ، އަހަރުގެ ތެރޭގައި އެބަ އާދޭ ދިގުސީ އަހަރު ދު އަހަރެއް މިހެން ވަގުތެއް އަންނަ ފަހަރުތައް. އެހެނަމަ ފަހަރެއްގައި ބައްޔެއް އެ ގެންނަފަހާ ގޮތުން ހިތްދަން ތިމަންނަމަން އަހަރީ ރޮޓޭގެ މި ދުވަސްތައް ނުލިބޭނީ. އެކަމަކު، އަހަރީ ރޮޓޭ ވެސް ހަމަ ކަނޑައެޅިފައި މި އޮންނަ ގޮތަށް އަދުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް އެންޑޮއަރްސްކުރަން ހަމަޔާ ގޮތަށް ތަރުތީބުކޮށްދިނުން ދާކަށް ހަމަ ގާއިދާތަކުން. ދެން ހުރިހާ ކޮމިޝަނުގެ ގަވާއިދު ގާއިމުކުރައްވާފައި ގާއިސަކޮށް ކާބި ރަސްމީކޮށްނުދާ އަދުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ހަމަ އިޖްރާއާތުތަކެއް ވެސް އެއީ ތަތުބީޤުކުރަން. އެއީ ޝަރުޠުތަކެއް ހަމަވާ ބޭފުޅުން ނުލިބޭ ފަހަރު ވެސް ހަމަ ވަރަށްގިނަ ފަހަރަށް ދޭ. އަދި ކާއިސަކޮށް ހުރިހާ ކޮމިޝަނުގެ ޝަރުޠުތަކާ ތެރޭގައި އެބަ ހުރޭ ހަމަ ބިލްގެ ހުރިހާ ވަކި މިންގަނޑުތަކެއް ކަންނޭނގޭ ހުރީ. އެހެންނަމަ، އެ މިންގަނޑުތަކެއް އެ ކޮމިޝަނަށް ހަމަވާ

ބޭފުޅުން ހަމަ ނުލިބޭ ހާލަތު ދިމާވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ ކަމެއް އެއީ. އިތުރު ޕޮއިންޓެއް ފާހަގަކުރެއްވީތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު އިންޓަރޕްރެޓޭޝަނަށް ފުރުސަތުއަރުވާނަން ގަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ނަޝީދަށް.

ގަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ސްޓޭޓްމަންޓުގެ މުޤައްދިމާއި ޕްރިންސިޕަލްސްތަކުން ބަޔާންވާ އަސާސީ ޤާނޫނުގައި އެ އަސާސީ ޤާނޫނީ މަބާދިގައި އެދެންޖެހޭ އެހެން ތަނުގައި އިސްލާމް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންމެ ފާހަގަކުރެވޭ ނުކުތާއަކީ. ދެން އެއްކަލަ ބައިގައި ޕޮލިސީތަކުގެ ރިޢާޔަތްކުރަން ބޭނުންވާ މަސްލަޙަތުތަކުގެ ތެރެއިން ސްޓޭޓުގެ ސިޔާދަތާ ދީނާއި ޤައުމީ އެއްބައިވަންތަކަމާއި، ދެން އޭގެ އިތުރަށް އެ ޤައުމުގެ ޤައުމީ، މި ބާރު ބަހައްޓާ ޤައުމީ ސަލާމަތާ ބެހޭ ސިޔާދަތު ބޭނުންވާ އަޅުގަނޑުމެން މިބައިތަކަށް ފިޔަވަޅު.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯ އެޓަރނީ ޖެނެރަލް ސަރަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހ ފާހަގަކުރައްވަން އެއްކަލަ ކިޔާދިނުން ބޭނުންވާ ކިޔާދިނުން މުރާޖަޢާކުރުން ބޭނުންކުރާ ޤައުމަށް. ދެން އެކަމަކު އެކަމަކީ މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރި ހަމަ ފަރާތް ރަނގަޅަށް ގެންދެވޭތޯ އެދޭން. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ހިތްހަމަޖެހުންތައް ބަލާފައި. ދެން އެކަމަކު، އެ ޤައުމަށް އެ ފައިސާ ދެއްވައި. އެހެން ކަމަކު ޤާނޫނީ ފައިދާ އިތުރު ފެށިގެން ޢަމަލުކުރާނެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދާއިރާއެއް ފެށިއެއް ކުރިއަށްގެންދަން. އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯ އެޓަރނީ ޖެނެރަލް އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ކުރެއްވި ސުވާލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުތަކުގައި އެބަ ބަލަނީ މަޢުލޫމާތު ދޭންޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާ ހަމައަށް ލިބިފައި ވާ އާއިލީ. ސްޓޭޓްމަންޓް ދިރިހުރުންތަކާ ބެހޭގޮތުން ހަމަ ޤައުމަށް ހުށަހެޅި

އަހަރަށް ހަމަ މީގެ ކުރީއްސުރެ ވެސް ހަމަ ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ހަމަ ހަމަކޮށްދެވުން ހަމަ ގެންދާނީ ދަރިވަރުންގެ އުނގެނުމަށް މި ބޭނުންކުރާ. ދެން ލައިބްރަރީގެ ފޮތްތަކީ އެކިފަހަރު އެކި މުސްތަވާތަކުގައި ނުވަތަ އެކި އަހަރުތަކުގައި އެ ބަޖެޓް ކަނޑައެޅިގެން އެކި ސްކޫލްތަކުން ވެސް ހަމަ ހަމަކުރަމުންގެންދޭ. އަދި އޭގެ އިތުރަށް ވެސް ލައިބްރަރީގެ ފޮތެއް ހަމަ ޓެކްސްޓްބުކަށްވާ ބޭފުޅުން ވެސް ހަމަ ވަރަށް ގިނައިން ޚަރަދުކުރަން. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް ލައިބްރަރީގެ ފޮތްތަކުގެ ވާހަކަ ކުރިން އައީ. އެހެންނަމަވެސް، ސުކޫލުތަކުގެ ހަމަ ކިޔަވައިދިނުމަށް މި ބޭނުންވާ ރިސޯސް ހަމަ ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ދަރިވަރުންނަށް ފްރީކޮށްދޭކަން އެއީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނުން ހަމަ މި އަހަރެއްނުން އަބަދު ވެސް ކުރަމުން އަންނަން، އެންޝުއަރކުރަމުންގެންދަނީ ކަމެއް އެއީ ހަމަ ފޮލޯއަޕް ހަމަ އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވެސް އިނގޭތޯ. އެއީ ހަމަ ކޮންމެ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނެއްގައި ވެސް އެކަން ހަމަ އެގޮތަށް ކުރަމުންގެންދާކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން އޮންލައިން އެޑިޝަން ވާހަކަ އިލެކްޓްރޯނިކް ފޮތް ކުރަމުންދާއިރު ކަންތަކުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން އޮތީ، އެއީ ޖޭ ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅުއްވާފައި އޮންނަ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް އޮންލައިން އެޑިޝަން ކުރުން މި ގެންދަނީ. އަސްލު އޮންލައިން އެޑިޝަނާއި ކޮޕީރައިޓް ތީ އައްޔަށްގެ ގޮތުގައި ވަރަށް ސަރުކާރުން ބަޖެޓްކޮށްފައި މި ޖޭކޮމިޝަނަށް މުސާރަދިނުމަށް ދެވޭ އުސޫލުގެ ބޮޑު ޖެހިއްޖެނަމަ ހިސާބުގައި އެބަހުރި ލިޔުއްވާފައި ކުރެއްވި މި. އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލުން ބަރާބަރަށް ބަޖެޓުން އަދާކުރުމަށްފަހު އެ ކަނޑުން އެޕްރޫވްކުރެވޭ ވަސީލަތްތަކުން މިގޮތަށް ދަނީ. މިހާރު މި އެޕްރޫވްކުރެވިފައި ބޮޑެތި ތަފާތުތަކެއް އެބަހުރި ވެސް، މުދައްރިސުންނަށް ވެސް އެ ބަޖެޓްކުރެވޭ އޮންލައިން މި އުސޫލުތަކަށް ބަލާފައި ކުރެވޭ އިތުރު ވެސް ކުރިޔަށް މިގޮތަށް ހިސާބުކުރަނީ. ދެން އެ ކަމަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ދެވިފައިނުވާ ވަރަކަށް ބަދަލުތަކެއް ގެނައި ރިސާބަކުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެކަމަކު، އޮންލައިން އެޑިޝަން ޕޯޓަލްގައި ލިބޭތޯ ބަލާ ޕޮލިސީއެއް ކަނޑައަޅައިފައި އެ ނަން ވެސް ބަދަލުކުރަނީ ކީއްވެތޯ؟ އޮންލައިން އެޑިޝަން، ޕޮލިސީއެއް ޕޯޓަލްއަށް އެޑިޝަން މި ޕޯޓަލްއަށް ހަމަ ނަން ބަދަލުކުރަނީ ކީއްވެތޯ އެ ޕޯޓަލް ލިބޭ ކަމަށް ވަނީ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިސްލާމީ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޝީދަށް.

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ޝުކުރިއްޔާ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން މިނިސްޓްރީ ބޭފުޅުން. އާދެ! އަޅުގަނޑު ސުވާލު އަހާލީ މި ކުރީ ބަޖެޓުތަކުގައި ކުރިން ވިދާޅުވިހެން 90 ވަރަކަށް ހާސް ދަރިވަރުންނާއި ދިހަވަރަކަށް ހާސް މުދައްރިސުން ބޭނުންކުރެވޭނެ މި ތަޢުލީމު ނިޒާމު ގާއިމުކުރެވޭނެ މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ. މި ފަހުމުގައި ބަޖެޓުކަނޑާލި ބޮޑު މަސައްކަތް މި މިނިސްޓްރީން ކުރައްވަނީ. ކުރައްވާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވެނީ މިހާރު މި ހަދަމުންގެންދާ ގަވާއިދު، އުސޫލުތަކެއް ހަދާ އިރު ބަޖެޓުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކަމާ މި ކުރަނީ އަންދާޒީގޮތުން ވަރަށް ބިނާކުރަނިވި މުޖުތަމަޢެއް ބިނާކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ފެށޭ މަދަރުސާ ހަޔާތް ނިންމާލައި އަދި މިހާރު މަދަރުސާއިން ފެނިގެންދާ އަދި ރާއްޖޭގެ ވެސް އެކި ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑު މިންގަނޑު އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާ އިރު އެ އުމުރުފުރައިގައި އެބައުޅޭ ބަޖެޓުގައި ވަރަށް ސިޔާސީ ބައްދަލުވުން. މި ދެންނެވި ސިޔާސީގޮތުން، ސިޔާސަތު ގެންގުޅުއްވާ ބޭފުޅުން، ވާހަކައެކު ކުރިން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި މަދަރުސާ ދައުރު އަޅުގަނޑު މިންގަނޑެއްކަން، ހާއްސަކޮށް ތަޢުލީމީ އަޅުގަނޑު މިންގަނޑެއްކަން އެ ބައްޓަންކުރާ އިރު ބަޖެޓުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ދެންނެވި ކުރިންނަށް ވެސް ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި ދާއިރާގެ އެ ކުރިންގެ މިޒާޖު ޖަވާބުދާރީގައި އިންސާފުވެރިކަމުން ބަޖެޓުތަކުގައި އަޅުގަނޑު މިންގަނޑު ގެއްލިގެން އެ އުޅޭ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. އެކަމަކު، ދިރިހުރިގޮތުން ނޫނީ މި ޖަމާޢަތްތަކުން ނޫނީ އަދި ދުނިޔޭގެ އެހެން ތަޢުލީމުތަކުގައި މަދަރުސާތަކުގައި އެ ކުރިން އެ އުޅޭ އަޅުގަނޑު މިންގަނޑުން ބޮޑުގައި ނޫން ކަމަށް ބަލާފައި އެ ތަޢުލީމުގެ ތެރެއިން ކުރިއަށްގެންދާ. ގަވާއިދު ހަދާ އިރު މި ދަރިންނަށް އާއިލާއަކަން ޕްރީސްކޫލްތަކުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަދި މި ބައްދަލުވުން މި ބޭނާ ކުރިންނަށް، ގަވާއިދަކަށް ނޫނީ މުދައްރިސުންނަށް ގަވާއިދު ހަދާ އިރު އެއަށް ޕްރޮސެސްކުރާގައި ހެދީ ކާމަ މިންގަނޑެއްކަމެއް؟ އެއީ އެއް ކަމެއް. ދެވަނަ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކުގައި ނޫނީ މި ފަހުމުގެ މި ޙަޤީޤަ އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަމެއް ބަޖެޓުގައި ހަމަ މި މުއައްސަސާއަކީ. ހަމަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން މުއައްސަސާ. އާއާއެއްކަން ސިޔާސީ މަސައްކަތްތަކެއްގެން ވެސް ބޭނުންވާ އެބަ މި މުއައްސަސާއާ ގުޅި ޙަރަކާތެރިގެން މަސައްކަތްކުރެވޭތޯ ކުރަން. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ހަޔާތް ބައްޓަންވެގެން އެކުވެގެން ސިޔާސީ ބައްދަލުވުންތަކާ ވަރަށް އަޅުގަނޑު ގޮތުން ދަރު ބައިވަރު ގޮތްގޮތުގައި ދިމާ ކުރިން ފެނިގެން އައީ. އެހެންވީމާ، ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ހަވާލުދީފައި ހަމަ އިރު އެ ބައްދަލުވުންނަން ތަޢުލީމީ ދާއިރާ ޖާގަ ހަނިވާ ގޮތަށް ގަވާއިދުތަކެއް ދިރާސާ ބައްދަލުވުންތަކުގައި އަސާސީވާ އެ ސިޔާސީ ބައްދަލުވުންތަކާ ގުޅިގެން، އަސާސީ އެ ޕްރެޝަރު، މި ދެންނެވި ގުޅިގެން ސިޔާސީ ބައްދަލުވުންތަކާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑު އެބަ ބޭނުންވޭ ފާހަގަކޮށްލަން. މި ދެންނެވި ސިޔާސީ ބައްދަލުވުން ގޮތުގައި އެބަ އުޅުއްވާ ހަމަ މުދައްރިސުން ވެސް. ސިޔާސީ ބައްދަލުވުން ގޮތުގައި އެބަ އުޅުއްވާ ޕްރިންސިޕަލުން ވެސް. ސިޔާސީ

ބާޠިލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އެބަ އުޅުއްވާ މަޖިލިސް މެންބަރުން ވެސް. އަދި މިއަދާރީވެރިން ވެސް. އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދު ތެރޭގައި މި ދެންނެވި ފުދާ ދައުރާއެއްގައި ސިޔާސީ ބާޠިލުނަމަ ކޮބައިކަން ރަނގަޅުގޮތުގައި ގަވާއިދަކުން ނޫނީ އުސޫލުތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަވާން އެބަޖެހޭ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިހާރު ބަންދިއަށް ކުޑަ ވަގުތުކޮޅަކަށް މެދުކަނޑާލައިލާނަން. (ބަންދި ވަގުތަށް ކޮމިޓީ މެދުކަނޑާލެވުން) އާދެ! އަޅުގަނޑު ބަންދިއަށް މެދުކަނޑާލައިގެ ދެންމެ. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ އެޓަރނީ ޖެނެރަލް ޖަވާބުދާރީވުމަށް.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޓަރނީ ޖެނެރަލް އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކޮމިޓީއަށް ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލަން ބޭނުން އެއް ފާހަގަކޮށް، އަޅުގަނޑު ގޮތުން ދަރިވަރުންގެ މި ކަމަށްޓަކާ މަސައްކަތްތެރިޔާ މިއީ ހަމަ ވަރަށް ފުރާ ބޭރު މަސައްކަތެއް. މި މަސައްކަތެއް ހަމައެކަނި ސަރުކާރުތަކުގެ ހަމަތަ ފުރާގެ ތެރެއިން ކުރެވޭ މަސައްކަތެއްކަމެއް ވެސް ފުރާކާތު ވަރަށް ހުރިހާ ކަމެއް މިއީ މުޖުތަމަޢު އެއްވެގެން ކުރެވޭ ބޭނުމޭ މަސައްކަތެއްގެ ތެރެއިން ފުރިހަމަ ނަތީޖާތަކެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ނަތީޖާ، އަޅުގަނޑު ގޮތުން ރަނގަޅު ދަރިވަރުތަކެއް ތެރެއިން ބޭރުވެގެންދާނެ މިއީ ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެއްބާރުލުމާ އެކުގައި ކުރިއަށްގެންދާ މަސައްކަތަކުން ފުރިހަމަ ނަތީޖާއެއް ކަމުގައި ދަންނަވައިލަން. ދެން ދެވަނަ ސުވާލަކީ ކުރެއްވި ސުވާލަށް ބާރުގޮތުގެ ތަނަކަ. ސިޔާސީ ބާރުވެރިޔާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން އަދި ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ފާރަވެރިކަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވާ ފާހަގަކޮށް، ތަޢުލީމީ ތަރައްޤީގެ ތެރެއިން އެކުލަވައިލާފަ ގަވާއިދުތަކުގައި ވެސް އަދި އުސޫލުތަކުގައި ތެރޭގައި ވެސް މަށި ސިޔާސީ ބާރުވެރިން ހިމެނިފައި ފުރަގަތަކަށް ދޭ ކަންތައްތަކާ ނުހިންގާނެކަން. އަދި ސިޔާސީ ބާރުވެރިޔާ ކޮބައިކަން ތަފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަންގެ ގަނޑުއާއި ވެސް ހުރިކަން. އެކަން ހަމަ ފުރަގަތަކަށް ބަލާން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން. އަޅުގަނޑު އެހެންވީމާ ދެޔާ ސުވާލުކަށް ފުރަތަމަ ފުރުސަތު މި ދެނީ ހުޅާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖ ރ. އަސާރާއަށް.

ހުޅާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސާރާ ނަޒީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެޔާ، ސިޔާސީ ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަދެއްކެވީމަ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު ހަމަ މި މަޖިލީހުގައި އުޅޭ އިރު ވަރަށް ބައިވަރު މެންބަރުންނާ ދިމާވާ ދެއްޗެއް. ދެން ބަޔަކު މެންބަރުންގެ ވަރަށް ބޮޑު ޝަކުވާއެއް ހަމަ އެ ބޭފުޅުންގެ ދާއިރާގައި މިސާލަކަށް އަހަރީ ދިސާމު ޖަލްސާއަށް ދިނުމުގެ ޝަރުތު ފުރިހަމަކުރަނިކޮށް ދާން އެ ދަރުދުން ބޭނުންވަނީ މެންބަރު ގެންދަން. މިސާލަކަށް މެންބަރުގެ އެޕްލިކޭޝަން ފޮނުވާ ސުޕަވައިޒަރ ފޮނުވާ ވިޒާ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ އެޑިޓޯރިއަލް ގުރޫޕެއް އެކަން ހަމަނުޖެހިގެން އެ ޝަކުވާތަކެއް އެބަ އާދޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިވޭ ޝަކުވާތަކެއް ވިދޭ. އެހެންވީމާ، ދެން، ދެންމެ އެޑިޓޯރިއަލް ވިދާޅުވުމުގެ އެއްވެސް ގަވާއިދެއްގައި ނުވޭތޯ އެ ކަހަލަ ދެއްތޯ؟ ހަމަ މެންބަރުންނަށް ވެސް ދެވޭނެ ޝަކުވާކުރުމަށް. ދެން އަޅުގަނޑުގެ އަސްލު ސުވާލަކީ ކިއްވެބާ، ކިހާ ރިސޯސަސްކޮންބާވަރު ހުރި މި ހުއްޖެނީ؟ މެންބަރުންނަށް ހަމަ ސިޔާސީ ބައެއް ކިޔާފައި އެ ފުރުސަތު ނުލިބޭ ކިއްވެގެންބާ. މިހާރު އެއްވެސް ގަވާއިދެއް އުސޫލެއްގެ އެއްބަސްވުމަކީ ނޯޓިސްތަ ކިޔަނިތޯބާ އެކަމަކު އެ ހިފުމެއް ގެންދަނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނަށް.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޑިޔުކޭޝަން އަރުވަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދީ ކުރައްވި ސުވާލަށް، އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ކުރި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި ދަންނަވާލައިފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އޮތީ ސްޓްރެޓަޖިކް ފްރޭމްވާކް ރަސްމިއްޔާތުތަކަށް ޝަރުތުފުރި މެންބަރުން ހަމަޖެއްސުމުގައި، އުސޫލުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ގޮތަކަށް ފްރޭމްވާކުތަކުގައި ނޯނިސާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުކަން ވަޒީފާތަކުގައި ކަމަކަށް ގޮތަކަށް ހިނގާނެ. ހަމަ އެއާއެކީގައި ފްރޭމްވާކުތަކުން ބޭނުންވާ އަދާހަ ކަމެއް، ހަމަ ސްޓްރެޓަޖިކްކަމުގައި ހިނގާ ވަރަށް ދިނަ ހަރަކާތްތެރިކަމުގައި ވެސް އިއްޒަތްތެރި ހަމަ މެންބަރުން ބައިވެރިވެވޭނެގޮތަށް ކަންތައްތައް ވެސް ހަމަ ހިނގާނެ ޖަލްސާތަކުގެ ތަރުތީބުން ވެސް

ހަމަ ދުނިޔޭގެން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހިފަނީ ހަމަ ދަރުސް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސްކޫލުތަކުން ދޭންވާ ރިކުއެސްޓުތައް، މިސާލަކަށް ޝަރަފުވެރި ދެހާމަނަށް ހަމަޖެއްސުމަށް ޗެކައި ބައިވަރު ރިކުއެސްޓުތަކެއް، ނަންތަކެއް ތަރުތީބުކޮށްގެން އަންނަ އިރު އޭގެ ތެރެއިން އެންމެ މަސްލަހަތު ހުރި ގޮތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދެއި ބަލައިގެން ވަރު، ޝަރަފުވެރިމަޖިލީހުގެ ކޮންމެ އެކިގޮތަކުން ދީ ދަނީ. އަދި ހުރިހާ ކޮމިޓީތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އިސްކަންދީ އެއް ކަމަކީ، ސްކޫލުތަކަކީ ތަޢުލީމީ މުއައްސަސާތަކެއް. އެ ސްކޫލުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިނގާ ކަންތައްތަކަކީ ވަރަށް އިތުރު ކަންތައްތަކަކަށް ވާން އެބަޖެހޭ. ސްކޫލުތަކުގައި އޮންނަ ބޭރު ބައްދަލުވުންތަކާއި، މިހެން ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ދަރިވަރުންނާއި މުދައްރިސުންނާ، މިހެން ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ވެސް އެންމެ ބޮޑަށް ކުރިއަރުވާންޖެހޭ އެއް ކަމަކީ ދަރިވަރުންނަށް ދޭންޖެހޭ ނަސޭހަތްތަކާއި، ދަރިވަރުންނަށް ތަރުބިއްޔަތުގައި ވާހަކަތައް ވެސް ދެކެވިގެންދިއުން. މިއީ ވަރަށް ބޮޑު އިތުރު ފަންނެއް. އެހެންވީމާ، އިތުރު ފަންނުގެ ތެރޭގައި އަދި ހުރިހާކަމެއް ޤުރުއާނީ ކަހަލަ ތަރުބިއްޔަތުގެ ޖަލްސާގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ދަރިވަރުންނަށް ވެސް އިތުރުން ދަސް މި ޖެހޭ ވަރަށް ބޮޑު އިތުރު ކަންތައްތަކެއް އޮތް ތަރުހީބެއް ހިއްސާކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، މިހެން ނަންބަރެއް އަންނަ އިރު ހަމަ ވަރަށް އިތުރު ދާއިރާތަކުގައި ހުނަރުވެރިކޮށްދިނުމުގައި މިއްބަވާ އިސް ބެލެނުންވާއި، މިހެން ކޮށް ބައިވަރު ބެލެނިވެރިންގެ ނަންބަރު އަންނަ އިރު އެ ވަގުތަށް ކަސްރަތުކަމުގެ އަންނަ ކޮމިޓީތަކުގެ ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ޝަރަފުވެރިމަޖިލީހުން ހަމަޖެއްސުމުން ގެންދާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވައިލަން މި ބޭނުންވީ، އިތުރު މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުތަކަށް ގެންދާ ހުރި، ހާއްސަކޮށް ދަރިވަރުންނާ މުޢާމަލާތުގައި، ދަރިވަރުންނާ އެއްކޮށް މި ދާ ބޭނުމީ މިކަހަލަ ހަރަކާތްތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑު އިސްކަންދީގެން ދާ ކަމެއް އެއީ އިތުރު ފަންނުގެ ކޮމިޓީގެ ތެރޭގައި އެ ޒަރޫރީ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރޭގައި ކަންތައްތައް ދިއުން. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާފައި، މިހެން މި ހުރި ހުރިހާ ކަންތައްތަކަކީ މަސައްކަތްތަކަކީ ބަލާފައި މިހެން މިއީ ބައިސްކޮށްމަގެ ދަރިވަރުންނާއި ހާއްސަކޮށް ތަރުބިއްޔަތުގެ ޖިންސީ، އެސެސްމެންޓް ފޮރުވާތަކުން މިހެން ގޮސް ބައިވަރު ބައިބައިވާގޮތް ހުރިހާކަމެއް ހިނދުގައި ފަރާތްތަކުން ހުށަހެޅި އެ އިސްކަންދީ ތަރުތީބުކޮށްގެން ތެރޭގައި އަންނަ މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރި ކޮމިޓީތަކުގެ ގޮތުގައި ޢަމަލު ކުރުމާއި ނުލާ ސަބަބުން އަބަދުވެސް މި ބައްލަވާފައި ގެންދަވަނީ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ވަޙީދަށް.

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މަރުޙަބާ މިނިސްޓްރީގެ ޓީމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވާ ދެ ކަމެއް އިންނަނީ. އެއް ކަމަކީ މިހާރު ރަނގަޅުގައި ޕްރީ ސްކޫލްތަކާއި، ބޭބީ ނަރުސަރީ، ނަރުސަރީ މި ކުދިންނަށް، އެއްކަލަ ހަމަ ރަނގަޅު ޕޭރެންޓުންގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ވަރަށް ގިނައިން ޝަކުވާ އެބަ އާދޭ މި ކުދިންނަށް ކިޔަވައިދިނުމުގައި ގޯސްޖެހުންތަކަށް ހުރި ވާހަކަ. ޓީޗަރުން ވެސް ނުލިބޭ ވާހަކައާ. ދެން އަސްލަކީ މި ތަންތަން ހިންގަނީ ވެސް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަންގެ ދަށަކުން ނޫންހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު އިނގޭތޯ. ގިނަ ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ނޫނީ އެން.ޖީ.އޯގެ ބެލުމުގެ ދަށުން. އަސްލުގައި ރަނގަޅުގައި ހަމަ ޖަމްޢިއްޔާ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ދަށުން މި ހިނގަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި ސްކޫލްތަކާއި، މި ކުދިންނަށް ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމުގައި މި ކުދިންނަށް އެ ދެވޭ ތަރުބިއްޔަތަކީ ރަނގަޅު ތަރުބިއްޔަތުތަކެއްތޯ ކަނޑައަޅާނީ މިނިސްޓްރީން ބައްލަވާނަންތޯ؟ ދެން މި ބޭފުޅުންގެ މެންޓަލް ޓްރޭނިންގ ނަގާ ކަމުގައި ވިސްނަވާފަ، އެއީ ވެސް ހަމަ އެ ފަދަ ތަރުބިއްޔަތެއް ވަރަށް މުހިންމު ތަރުބިއްޔަތު. އެ ކުދިންނަށް ދެވޭ ތަރުބިއްޔަތަކީ ވަރަށް މުހިންމު ތަރުބިއްޔަތަކަށް ވާނެތީ. އެ ކުދިން ސޯޝަލް މާހައުލާ އަސްލު އިތުރު އެ ކުދިންނަށް ދެވޭ ތަރުބިއްޔަތު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަރަށް މުހިންމުވާނެހެން. އެ ކުދިންނަށް ކުޅިވަރުގެ ތަރުބިއްޔަތު، އެހެންނޫނީ މާހައުލުގެ ތަރުބިއްޔަތު މި ދެވޭ ތަރުބިއްޔަތަކީ އެއީ ދުނިޔަވީ ތަރުބިއްޔަތެއް. އެހެންވީމާ، މި ކަންތައްތައް ކިހާވަރަކަށް، މި ބޭފުޅުން ގަވާއިދު އިސްލާޙުކުރުމުގައި ވެސް މި ކަންކަމަށް ކިހާވަރަކަށް ރިއާޔަތްކުރައްވާނަންތޯ؟ މިއީ ހަމަ އަޅުގަނޑު ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ސުވާލެއް. ދެން އަނެއް ކަމަކީ ޕީ.ޖީ.އޭ ފަންޑު. މިއީ ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ބަރަބަރުން ޝަކުވާ އަންނަ ކަމެއް މިއީ. ފަންޑުގައި ޖަމާކޮށްގެން ފައިސާ އެބަ ހުރޭ. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ބަރަބަރުން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އާދޭ ފައިސާ ޖަމާކުރުމަށްފަހު، އެހެންނޫނީ ފައިސާ އަނބުރާ އެއްކުރުމަށްފަހު ފައިސާ ހޯދުމަށް ގޮތް ނުދޭ ކަމާއި އަދި ފައިސާ ހޯދަން ކިރިޔާކަން ވެސް ނުދޭ ކަމާއި، މި ކަހަލަ ޝަކުވާތަކެއް އަޅުގަނޑަށް އެބަ އާދޭ. ދެން ހަމަ އެ ފައިސާ ގެއްލިގެން ވެސް ހަމަ އެކި ފަރާތްތަކުން ޝަކުވާ ވެސް އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް ވެސް އައިސްފައި މީގެ ކުރިން ވެސް އިންނަނީ. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަން ރިއާޔަތްކުރައްވާނަންތޯ؟ މިހާރު ދެން ކޮބައިތޯ މިނިސްޓްރީގެ ވިސްނުންފުޅަކީ މިކަހަލަ ކަންތައްތައް ކުރުމުގައި. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މިނިސްޓަރ އޮފް އެޖުކޭޝަނަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޖުކޭޝަން އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، ޕްރީ ސްކޫލްތަކުގެ ބައި. ޕްރީ ސްކޫލްތަކުގެ ބަޔަކީ މިއީ ތައުލީމުގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން މަދަރުސީ ތައުލީމުގެ ބައިން ބޭރުގައި ހިނގަމުން އައިސް ބައެއް. މަދަރުސީ ތައުލީމުގެ ތެރޭގައި މި ހިމެނެނީ ހަތަރު އަހަރުން ފެށިގެން އޭގެ މަތިން 18 އަހަރާ ދެމެދުގައި. އެއީ މަޖުބޫރު ތައުލީމު މި އަންނަނީ 4 އަހަރުން ފެށިގެން ގޮސް 16 އަހަރާ ދެމެދުގައި މި އަންނަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ދެއްތޯ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލްތަކުގެ ދަށުން އެއީ ޖަމުޢިއްޔާތަކުން ވެސް މިހެން މި ހިނގާ، އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ހިންގާ ޕްރީ ސްކޫލުތަކުން ވެސް ފަންނީ އެހީތެރިކަމެއް ބޭނުންވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޖުކޭޝަނުގެ ފަރާތުން ޓްރެއިނިންގ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް އެ އެހީތެރިކަން މި ފޯރުކޮށްދެނީ. މިސާލަކަށް އެން.އައި.އީގެ ފަރާތުން ކަރިކިއުލަމާއި މިހެން ހުރި ކަންތައްތައް އެއީ ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި ޓްރޭނިންގތައް މި ބޭނުންވާ ބައެއް ކަހަލަ ފަންނީ ކަންތައްތައް ބޭނުންވާނެއްޔާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެ އެހީތެރިކަން މި ފޯރުކޮށްދެނީ. ދެން ޖުމުލަކޮށްލާއިރު މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޖުކޭޝަނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީކޮށްގެން ހިންގާ ތަންތަން މި ތަންތަނާ ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެފަދަ ތަންތަނުގެ ވެސް މޮނިޓަރިންގ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮށްވެސް ހުރި މިންވަރަކުން ބަލަމުން ގެންދަނީ. އެއީ ގެންދަން ވެސް ގެންދަން. އެހެންނަމަވެސް، ފޯކަސްކުރަން ފަދަ ބޭނުންވާ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ބޮޑު ސަމާލުކަމެއް މި ވަނީ ކޯލިޓީ ބެހެއްޓުމަށް މި ޕްރީ ސްކޫލްތަކުން އެބަ ލިބޭ ވަރަކަށް ހަރުދަނާ ވެސް ކުރިން ވަކިތަކުގައި އިސްކޮށް. ދެވަނަ އަހަރުގައި ވެސް ކުރިން މިހާރު ވަކިތަކެއްގައި އެބަ ފެށޭ މި ޕްރީ ސްކޫލްތަކަށް. އެހެންކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މަދަރުސީ ތައުލީމު މި ފެށޭ، ގާނޫނުން ލާޒިމުކުރާ ހަތަރު އަހަރުން ފެށިގެން މަޖީދު އަދި ހާއްސަކޮށް ހަތަރު އަހަރާއި ހަ އަހަރާ ދެމެދުގައި މި ގްރޭޑް އެކަކަށް ދިއުމުގެ ކުރީ މި މަރުޙަލާގެ ކުދިންގެ އުނގެނުން ހަރުދަނާކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޖުކޭޝަނުގެ ފަރާތުން ގެންދާ އެއް ސަރަޙައްދަކީ، މި ކުދިންނަށް ރަނގަޅު ތައުލީމުގެ ތެރޭގައި މި ހިމެނޭ ގޮތުން ފަރާތަށް ސަބަބުން އެއްވެސް ގޮތަކަށް މި މަރުޙަލާގައި މި ކުދިންނަށް. އެހެންވީމާ، އަސާސީ ފެންވަރު ތައުލީމުގެ މަރުޙަލާގެ ކުދިންނަށް ދިމާކުރެވޭ ފުރިހަމަ ތަރައްޤީ އެލް.ކޭ.ޖީ އާއި ޔޫ.ކޭ.ޖީ. ނަރުސަރީ އާއި ބޭބީ ނަރުސަރީގައި ދެން މި ދަރިވަރުން ކުޑަވެގެން މިހެން ހުރި ކަންތައްތައް. އެއީ ބައެއް ބޭފުޅުން ޖޮއިނަރީގެ ގޮތަށް ވެސް ފެށިގެން ހިނގައިދާނެ ކަންތައްތަކެއް ބައެއް. އެހެންވީމާ، އެ ފަރާތަ

ދަންނަވައިލާފައި، ޕީ.ޖީ.އޭ ދަށުގެ ގެޒެޓްކުރުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވާ އެއް ވާހަކައަކީ، އަސާސީ ސޮސައިޓީތަކުގެ ކުރިއެރުމާއި ސޮސައިޓީތަކުގެ، ޚާއްސަކޮށް ސޮސައިޓީތަކުގެ ކުރިއެރުން ވަރަށް ބޮޑަށް ބިނާވެފައި މި އޮންނަނީ ހަމަ ސޮސައިޓީ ކޮމިއުނިޓީ ޕާޓިސިޕޭޝަންގެ މައްސަލަ. އެހެންވީމާ، ސޮސައިޓީތައް ކުރިއަރައިގެންދިއުމުގައި މުޖުތަމަޢުގެ ހިއްސާއަކީ ހަމަ މުހިންމު ކަމަކަށްވާތީ، ޕީ.ޖީ.އޭގައި [illegible] މި އެސްޓެބްލިޝްކޮށްފައި މި އޮތީ. އަދި ޕީ.ޖީ.އޭގަވެސް ހަމަ ސޮސައިޓީތަކުގެ ކަންތައްތަކުގައި ހަމަ ވަރަށް އެކްޓިވްކޮށް ހަމަ ޕްރޮގްރާމްތަކުން އެބަ ގެންދަވާ، ދެއްތޯ. ދެން އެއާއެއްކޮށް ޕީ.ޖީ.އޭގެ ފަންޑްރެއިޒިންގއަކީ ވެސް ގިނަ ފަހަރަކުން މި ކޮމިއުނިޓީ ސޮސައިޓީ ޕާޓިސިޕޭޝަންގެ ތެރެއިން ބެނެފިޝަރީންނާއި މުދައްރިސުންނާއި ސޮސައިޓީތަކާ [illegible] ހިންގާ ހަރަކާތްތަކުގެ ތެރެއިން ކުރިއަށްދާ ކަންތައްތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް އެބަހުރި ޕީ.ޖީ.އޭ ހިންގުމުގައި ހަރުދަނާކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑުމެން މި ވަގުތު އަމަލުކުރަމުން މި ގެންދަނީ ވެސް ވަރަށް އަސްލުން [illegible] ދުވަސްވީ، [illegible] [illegible] އިންޓަރނަލް އުސޫލު. އެ އުސޫލު ވެސް މިހާރު ރިވައިޒްކުރުމުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން އެބަ ގެންދަން. ޕީ.ޖީ.އޭ މުސްތަޤްބަލުގައި އެބަޖެހޭ އެހެން މޮޑިއުލްތަކާ، އެހެން މޮޑިއުލަކަން ވެސް ނިކުންނަން ވެސް. ޕީ.ޖީ.އޭގެ [illegible] ވެސް ބަދަލުތަކާއި އަންނަންޖެހޭނެ. އެހެންވެ، އެކަމާ ގުޅޭ [illegible] ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ދިރާސާކޮށް އެކަން ކުރަމުން. ދެން މި ޤަރާރުކުރެއްވި އެ ލިބޭ ފައިސާ ބައެއް ފަހަރު އެ ވާނުވާ ނޫނީ، އަސްލު ފައިސާއެއް [illegible] ކަނޑައެޅިފައި ހަމަ ޕީ.ޖީ.އޭގެ އެކްސެސްކުރަން ހުރަހެއް، އެ އެކްސެސްކުރުމުގައި އެ ހިސާބު [illegible] އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ކުރިއަށްދާނެ. ޕީ.ޖީ.އޭގެ [illegible] [illegible] މި ހުންނަވަނީ ބެނިފިޝަރީންގެ ފަރާތުން [illegible]. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ އެ [illegible] ބައެއް ފަހަރު ބެނިފިޝަރީންނާ ހަމައަށް [illegible] [illegible] ކަމަށްވާތީ. އެ [illegible] އެ ހަރަދުކުރާނެ ގޮތާމެދު ބެނިފިޝަރީންނަށް އުނދަގޫވާ އެއީ ހަމަ މުހިންމު ކަމަކަށް ވެގެންދާތީ. ދެން އެއްވެސް ވަރަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި އަޅަންޖެހޭ، ހަމަ ހިންގަންޖެހޭ [illegible] ވެސް މިނިސްޓްރީ [illegible] [illegible] އަބަދުވެސް ހިންގަމުންދަނީ. އަދި [illegible] [illegible] ލިބިއްޖެއްޔާމު އެ [illegible] [illegible]. [illegible] އަދި [illegible] [illegible]. މާލީ ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން މި [illegible] ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން [illegible] ކަމެއްގައި [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] ވެސް އަންނަމުންދަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްދަލުވުން، އަޅުގަނޑު މި ބައްދަލުވުން ނިންމައިލުމުގެ ކުރިން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނަށް ފުރުޞަތު ދެއްވާނަން އިންޝާﷲ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ އެޑިޔުކޭޝަން އަބްދުﷲ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް، އަދި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަނަށް މި ބޭފުޅުން މި ކުރިމަތިލުއްވި ސުވާލުތަކަށް، ޖަވާބުދެއްވުމުގައި މި ގޮތުގޮތުގައި އަދި ގޮތުގޮތުގެ ދަރުސް މި ހަދަންޖެހޭ ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ސާފުކޮށްދެއްވިއްޖެ ކަމަށް. އިތުރު މާގިނަ ވާހަކައެއް ދެން ނިންމައިލަމުން ނުވެސް ނެތް ދެއްކާކަށް އިންޝާﷲ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން ނިންމައިލާނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިންޝާﷲ.